

DİPLOMAT

№ 31-32 (71-72) 15-30 sentyabr, İlon 2007
Jımeha şubatê sala 2003-a tê weşandin

Həftəlik ictimai-siyasi qəzet
Rojnama heftane, ya civakî û siyasi

Qiyameti, 20 qəpik
Həjaye

AZƏRBAYCAN PREZİDENTİ CƏNAB İLHAM ƏLİYEV AVSTRİYANIN İQTİSADİYYAT VƏ ƏMƏK NAZİRİ MARTİN BARTENŞTAYININ RƏHBƏRLİK ETDİYİ NÜMAYƏNDƏ HEYƏTİNİ QƏBUL ETMİŞDİR

GÜLÜSTAN SARAYI: SƏUDİYYƏ ƏRƏBİSTANININ MİLLİ BAYRAMI

Amerikanın Azərbaycandakı fəvqəladə və səlahiyyətli səfiri xanım Enn Dersi və "Diplomat" qəzetinin baş redaktoru Tahir Süleyman S. 8-9

11-ê İlonê, Destpêka Guhertinek Bingeîn...

6 salan berî niha ankû di 11-İlona 2001-an de, êrîşa herî mezin a teroristî û erdhejek siyasî, Amerika û hemû cihan hejand. Bûyerek ku minaka wê di cihanê de kêmwêne bûye. S. 6

САБАХАТ ТУНДЖЕЛЬ: НИ ОДИН КУРД НЕ БУДЕТ НАЗЫВАТЬ РПК ТЕРРОРИСТИЧЕСКОЙ ОРГАНИЗАЦИЕЙ S. 16

М. БАРЗАНИ ПОЕДЕТ В ТУРЦИЮ ТОЛЬКО КАК ПРЕЗИДЕНТ КУРДИСТАНА S. 16

"ВОССТАВШИЕ ПЛЕМЕНА" АНБАРА ОБЪЯВИЛИ ВОЙНУ АЛЬ-КАИДЕ S. 14

ХОШИЯР ЗИБАРИ: СЛЕДУЮЩИЙ ГОД БУДЕТ ПЕРЕЛОМНЫМ S. 15

КРГ: ДОКЛАД ПЕТРЕУСА ОБЪЕКТИВЕН, НО НЕПОЛОН S. 15

Koma Kurdan Di Parlemana Turkiyê Li Hember Qonaxeke Nû De S. 10

Galbraith: Çareserîya pîrsa PKK-ê efiyek giştî ye S. 3

Îran: Îraq bixwaze em amade ne li gel Amerikayê rûnên S. 3

PJAK: Em çek deynin, ev çiya ê bibin warên Qaîdeyê S. 3

110 salîya Erebe Şemo S. 13

Lênihêrînek Li Ser Şoreşa Mezin Ya Simkoyê Şikakî S. 7

Îran li benda biryareka nuh a abluqê ye S. 2

Barzanî: Sê herêmên federe baştirîn rê ye ji bo Îraqê

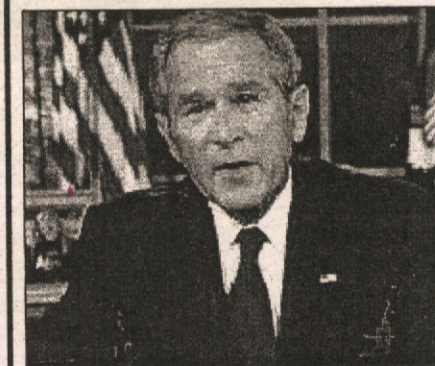

Barzanî: Peymaneke demdirêj ya emnî ê leşkerî ê di navbera Îraq û Amerikayê de çêbe û ev yek ê beşeke mezin ji pîrsa hebûna hêzên biyanî li Îraqê çareser bike.

Mesûd Barzanî serokê Kurdistanê di hevpeyvînekê de bi rojnameya El-Xelîç a Îmaratê re bersiva hin pîrsîn aktuel da û gelek meseleyên giring ku girêdayî rewşa Îraqê û paşeroja Kurdistanê ne zelal kir.

Barzanî tekîd kir ku Îraq tu carî nazivire rewşa xwe ya berê, ango Îraq nabe dwleteke merkezi û got: "lazim e hemû li ser herêmên federalî li hev bikin, ji ber ku ev yek tesbît bûye, hemû çareseriyên din ji biserneketine". Dumahî rûpela 2

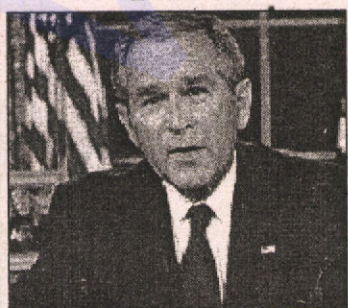
Buş: Paşdevekişandin piştî serkevtinê

Serokê DYAYê ragihand ku ewê gav bi gav ji Îraqê leşker paşde bixşîne, lê heta ew bi sernekevin dê leşker li Îraqê bimîne û ev kare bi salan jî dom bike.

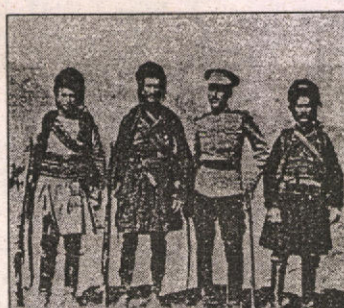
Piştî rapora fermandarê hêzên amerîkî ên li Îraqê ku pêşkêşî Kongreyê kiribû, li Dewletên Yekgirtî ên Amêrikayê çavê herkesî li Buş bû. Dumahî rûpela 2

Buş: Paşdevekişandin piştî serkevtinê

Serokê DYAYê ragihand ku ewê gav bi gav ji Îraqê leşker paşde bixşîne, lê heta ew bi sernekevin dê leşker li Îraqê bimîne û ev kare bi salan jî dom bike. Səh.2

Kürdlərin coğrafiyası və yerləşməsi

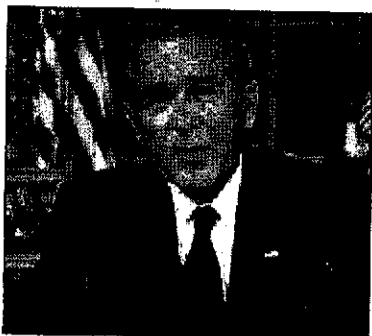
Hər dəfə Allahu onun ayrı-ayrı sifətlərinin inostasiyası olan dörd mələk müşaiyət etmişdir. Əlinin dövründə belə mələklərdən biri də Məhəmməd idi. Səh. 12

ANONS! ANONS!

Qala bələdiyyəsinin sədri qudurub
O, bir neçə qoluzorlu ətrafına yığaraq yazıq və fağır adamların torpaqlarını "KİŞİYANƏ" əlindən alır

Növbəti sayımızda

Buş: Paşdevekişandin piştî serkevtinê

Serokê DYAYê Buş êvara bohirî derket pêşberî televizyonê û ragihand ku li stratêjiya xwe ya heta niha li Îraqê hatiye meşandin dimîne.

Buş di axavtina xwe de eşkere kir ku ewê heta ku ew li ser hikûm e (di despêka 2009an de ew li ser hikûm e) dû DYAYê ji aliyê aborî, siyasî û leşkerî li gel Îraqê be. Buş bi berdeyamî li ser paşdevekişandina leşker rawestîya û destnîşan kir ku heta Hezîrana 2008-an hejmarê leşkerên li Îraqê dakeve 130.000 li bi temamî paşdevekişandinê dû piştî serkevtinê mumkin be û ev jî dikare bi salan dom bike. Buş destnîşan kir heta Noelê dê 5700 leşker vegeştiya bin û ewê vê Noelê li gel malbatên xwe derbas bikin.

Serokê DYAYê Buş daxwaza bidawîanîna hebûna hêzên leşkerî li Îraqê careka din qebûl nekir û got

jiber serhildarên li wî ewlekariya neteweyî ya DYAYê jî tehdît dikin, divê hêzên amêrikî li Îraqê bimînin.

Buş di axavtina xwe de balkişand ser rewşa niha li Îraqê û got; siyasatmedar û desthilatdarên Îraqê peyvendiyekek dîr û dirêj bi Amêrikayê re dixwazin û em amade ne peyvendiyekek weha ku dê berjewendiyên me li herêmê bi parêze, pêk bîne. Buş bi berdeyamî destnîşan kir ku pêwîst e Amêrika alîkariya Îraq bike da ku wan kesan tîk bibe ên ku pêşeroja wan e ya me tehdît dikin.

Di axavtina xwe de Buş rexne li hikûmeta Îraqê jî girt û got; hikûmeta Îraqê erkên xwe yê cuda bicîh ne anî û wê vê dîtina xwe jî siyasatmedarên Îraqê re jî eşkere gotiye.

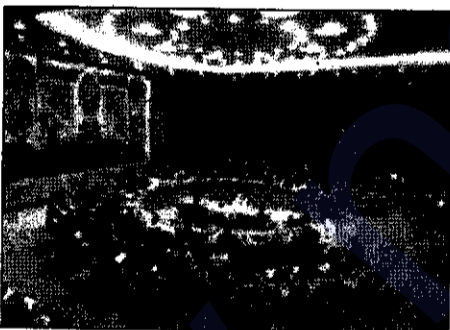
Axavtina Buş di nava dêmokratên ku doz dikirin; divê di nava salekê de hemû leşker ji Îraqê paşde bê kişandin, bû sebebê nerazîbûnê.

Hewceyî gotinê ye ku dê îro di derbarê pêşketinên li Îraqê raporek nû ji bo Qesra Sîpî bê pêşkêşkirin.

Destpêk rûpela 1

Îran li benda biryareka nuh a abluqê ye

Nunerên girûpa 5+1 roja 21-ê îlonê li Washingtonê, dê li ser pêşnivîsa biryarnamê-ya sêyemîn a ambargoyên navneteweyî yê pêtir li ser rejîma Îranê bicivin.

Sean McCormack ragihand ku civînê dê li ser hesarên zêdetir li ser Îranê bin ku qerar e di biryarnamêya nû ya Konseya Ewlekariya NY de li dijî Îranê cih bigrin.

Wezîrê Karê Derve yê Îngilistanê jî da zanîn ku ew li ser biryarnamêya sêyemîn ya li dijî Îranê kar dikin ku qirar e bi zûyê bihê pejirandin.

Ji aliyê din ve jî nûçegihanîya Fransayê da zanîn ku Ehmedînejad di bersiva pirsîyanan de, daxwaza rejîma Îranê bi nisbet çekên atomî wiha

gotiye: "Baş e ji ber çî me hewcehî bi çekên atomî hebe, ew tu caran jî me re hewce nake û di rastî de em li dijî hebûna vî silahê di destê Îranê de ne.

Herweha Ehmedînejad dîsan jî daxwaza Konseya Ewlekariyê ji bo sekinandina meyandina uranyûmê red kir û got: Tu sebebek bona wî ku Komara Îslamê xebatên xwe yê dewlemendkirina uranyûmê rawestîne, nîne. Wê got ew xebatên xwe yê di vî warî de nasekinînin.

Li asmanan cara ewil ê rojî bê girtin

Astronêta Malezyayî di 10 cotmehê de diçe Îstesyona Sûyûz ya Rusî. Astronetê bibe yekem kes ku li asmanan rojî digre.

Saetên rojîyê dê li gor ciyê Fuzeya asmanî bê tesbît kirin

Barzanî: Sê herêmên federe baştirîn rê ye ji bo Îraqê

Destpêk rûpela 1

Di bersiva pirsêkî de ka dû erebên sune federaliyê qebûl bikin, Barzanî got: Çareserî çîye û Lazim e ew bizanin ku ev yek di berjewendiyê suneyan de jî ye ê gereke ew federaliyê qebûl bikin, ji ber ku dû rola wan di warê siyasî de mezintir be. Erebên sunne yê ku federaliyê naxazin, bi dîtina min berjewendiyê xwe nizanin. Di bersiva pirsîyareke rojname de, ka serokê Kurdistanê paşeroja Îraqê federal çawa dibîne, Barzanî got: peymaneke demdirêj ya emnî û leşkerî e di navbera Îraq û Amerîkayê de çêbe û ev yek e beşeke mezin ji pirsê hebûna hêzên biyanî li Îraqê çareser bike. Perçekirina Îraqê jî li ser herêmên federe baştirîn çareserî ye bo paşeroja Îraqê. Li dor topbarana Îranê ya deverên ser sînor yê Kurdistanê, Barzanî got: bê şik ev destdirêjiyek eşkere ye û nayê qebûl kirin û ev çende me ji birayên xwe yê Îranê re jî gotiye, em hîvî dikin ku ew êrîş dubare nebin ji bo ku zirarê negehînin tîkeliyên kurdê-Îranê.

Tugluk: Em deng nadin destûra ku tirkîyê bike esas

Tugluk balkişand ser binavkirina welatîtiyê û ragihand ku divê binavkirina welatîtiyê pêkhatiyên cûda yê etnikî û çandî red neke, mafên wan yê nasnameyî û çandî garantî bike.

Aysel Tugluk parlamentera Partiya Civaka Demokratîk(DTP) a Diyarbekirê ji bo piştigiriya destûra nû mercên xwe aşkere kir û wiha got: "Ger madeya welatîtiyê li gor tirkîyê bê kirin, ew e bibe sedema redkirina me. Divê tirkî zimanê fermî be û mafên perwerde, propagandaya siyasî û mafên birêxistinîkirina bi zimanekî cîda bê garantîkirin."

Tugluk balkişand ser binavkirina welatîtiyê û ragihand ku divê binavkirina welatîtiyê pêkhatiyên cîda yê etnikî û çandî red neke, mafên wan yê nasnameyî û çandî garantî bike.

Aysel Tugluk ragihand, ku divê xwendin û perwerdeyên bi zimanên cîda di bin parastina destûrê de bin û got: "Divê ji bilî perwerdeyên bi zimanê fermî ji aliyê destûrê ve bê parastin. Di heman demê de propagandayên siyasî û mafên birêxistinîkirinê yê zimanên cîda jî ji aliyê hiqûqî ve bê parastin. Ev yek bo çareserîkirina pirsîgîrê kurd babetekê sereke ye."

Tugluk got ew û piştigirî bidin bo destûreka hêzdar bo endamtiya Yekîtiya Ewropayê, hemdemî, gerdûnê, demokratîk e ger destûra nû ya AKP-ê li dijî rêgeza piranîparêzî, komara demokratîk be û piştigiriya endamtiya Yekîtiya Ewropayê nede, ew û piştigirî nedinê.

Îran bi mebesta leşkerî gundên Şinoyê vala dike

Nameyeke sergirtî ku ji Têhranê ji bo fermandar(Walî)û Şinoyê hatiye, radigehîne ku divê gundên jêr werin valakirin û ev herêm dê bibe navendeke leşkerî.

Navenda Nûçeyan a PDK Îranê diyar kir ku nameyeke sergirtî ku ji Têhranê ji bo fermandar(Walî)ê Şinoyê hatiye, radigehîne ku divê gundên jêr werin valakirin û ev herêm dê bibe navendeke leşkerî. Ew gund ev in: Gelaz, Şivebêro, Hê û Mîrava.

Hêjayî gotinê ye, Komara Îslamî ya Îranê ji bo herçiqas mîltarîzekirina bajar û gundên Kurdistanê, bi awayekî berfireh zext û zoreke zaf bo ser xelkê herêmên sînoran tînin û bi rîya gulebarankirin û topbarankirinê dixwazin Kurdan neçar bikin cihên xwe vala bikin da dewlet wan cihan bikin navendên leşkerî.

Heyeteka tirk li Parîsê îfada 5 PKK yîyan girt

Cara ewil heyeteka ku tede endamên MIT û Emniyetê jî hene li Parîsê îfadeya 5 PKK-yîyan girt.

Li gor rojnameya tirk Sabahê heyeteka tirk li Parîsê îfadeya bepîrsa PKK-ê Canan Kurtyilmaz, finansorê malî Haci Karakoyun, Cemal Aslan û Kazim Ergun girtiye.

Dîsa li gor rojnameyê van kesan red kiriye ku bersiva pirsên şandeya tirk bidin lê ji nav wan tenê Haci Karakoyun xwe parastîye û gotiye wî alîkariya Riza Altun kiriye ji ber ku ew hevalê wî yê zarokîyê ye.

Li Siûdîyê cezayê îdamê ji bo zarokekî 12 salî

Ji sebebê kuştina ciwanekî li zarokek 12 salî cezayê îdamê hat birîn. Li gor qanûnên Erebiştana Siûdî divê serê zarok were jêkirin

Li gora ragihandina rojnameya Siûdî El Riyad li Erebiştana Siûdî zarokek 12 salî li benda serjêkirina xwe ye.

Rojname radigehîne ku zarokê 12 salê di pevçûnekê de ciwanek kuştîye û mahkemê cezayê îdamê lê birîye.

Li gora şerîatê dê û bavên kuştî karin perê xwînê ji malbata kujer bixwazin û heger ev daxwaza wan bi cih bê dikarin li kujer bibohirin û ew neyê îdam kirin.

Tê ragihandin ku malbata ciwanê kuştî, ji bo lawê xwe ji malbata kujer sî milyon Rêyal (576.000 Euro) xwestîye û sê sal jî wext daye malbatê ku vî pereyî bi ser bînin.

Ji ber ku bavê kujerê 12 salî mirîye dayika wî nikare bi serê xwe vî pereyî bide û ji bo wê jî li alîkariyê digere.

Celal Talebanî serokkomarê Îraqê got ku durustbûna dewletê kurd a serbixwe li herêma Kurdistanê Îraqê ne mimkin e û berdewam kir: "Ji alî cografî, siyasî komeleyetî û aborî ve qet îmkanek ji bo durustbûna dewletê kurdî ya serbixwe li Îraqê tune." "

Di hevpeyivîneka xwe de ya li gel rojnameya El Xelîc a Îmaretê, Celal Talebanî got: "Ez her geve ji wan kurdên neteweyî yên ku doza serbixweyî û ragihandina dewletê kurdî ya serbixwe dikin dibêjim, eger me serbixweyî xwe ragihand û Sûriye, Îran û Tirkiyeyê ne ku şer li hemberî me derxist belkî tenê abluqe li hember me êlan kir em ê çawa bijîn, çawa biçin derva, alavên jiyane em çawa bibin û binin."

Talebanî îdîa kir ku ragihandina dewletê kurdî li Îraqê tenê dikare bi alîkariya yek ji wan hersê dewletan be û wiha dewam kir: "Jiyana civaka kurdî bi birêvebirina dewletê kurdî ya serbixwe nîne, eger hukûmeta navendî butçeya me bibirre ka em ê çawa bijîn."

Celal Talebanî ronç kir ku li ser daxwaza erebên sunne heta nuha 50 maddeyên destûra Îraqê hatine guhertin

Talebanî: Dewleta kurdî ya serbixwe ne mimkin e

lê qebûl kirina wan maddeyan divê piştî referandumekê giştî pêk bê.

Li ser pirsê jî Celal Talebanî got ku orduya Amerîkayê di gendeliya Îraqê de rol dilîze û destê wê di firotina çek de heye.

Li ser rewşa Kerkûkê û çibçikirina maddeya 140-î jî Talebanî wiha got: "Heta nuha prosesa serjimêriya rûniştîyên Kerkûkê pêk nehatiye, maneya

vê jî ew e ku bi hukmê waqîf (de fakto) ew referanduma ku biryar bê di dawiya îsal de ji bo çareser kirina çarenivîsa Kerkûkê bû kirin, tê paşdestistin."

Celal Talebanî eşkere kir ku wê ji bo çareser kirina wê kêşeyî pêşniyariyek aniyê û wiha got: "Her çendî di hilbijartinên dawîn de kurdan pîrîniya kursiyên encumena parêzgehê bidest xistiye jî me pêşniyar kir ku postên hukmî yên hemî fermangehên wî bajarî ji serê heta xwarê bi rêjeya %32 ji bo tirkmenan, %32 ji bo erebên cihî û ji %32 ji bo kurdan bîr veqetandin, lê belê erebên sunne ku pîrîniya fermangehên hukmî yên bajarî di destên wan de ye vê pêşniyariyê qebûl nakin û dibêjin tenê ji bo postên bilind ev dabeşkirin qebûl e."

Talebanî di hevpeyivîna xwe de her

wiha eşkere kir ku "xaleka maddeya 140-ê heye ku dibêje eger alîyan li hev nekir mesele ji bal Neteweyî Yekbûyî ve tê çareser kirin e me ev jî qebûl e."

Ev daxwaziya Talebanî ya li ser pîrsa Kerkûkê gelek balkêş e û îşareta guhertîna bingehîn e di siyaseta kurdan de ya li ser Kerkûkê. Çimkî heta nuha nehatiye gotin ku eger teref li hev nekin û NY dakeva meydanê, di destûrê de behsa xaleka wiha heta nuha nehatiye kirin, behsa lihev kirina alîyan jî nehatiye kirin, çimkî destûr jî xwe çareserîyeka sî qonaxên ji xwe pêşkêş dike.

Wekî din heta nuha kurdan qebûl nekiriye ku NY rolekî di çareserîya pîrsa Kerkûkê de bilîze. Eger daxwaziya Talebanî wiha bin, diyar dibe ku di siyaseta kurdan de guhetîneka neşkerkerî ya li ser Kerkûkê heye û ev guhertin tawîzîne gelek gelek mezin in, kurdan dane hin alîyan ku çareserîya Kerkûkê naxwazin.

Galbraith: Çareserîya pîrsa PKK-ê efûyek giştî ye

Kevne diplomatê amerîkî Peter Galbraith, bal kêşa ser hessasiyeta hidûde Kurdistanê azad û got li herêmê xetereya şerekî di navbera Îran, Tirkiyê û DYAyê de heye.

Kovara Newsweek, di weşana xwe ya dawîn de, daxwaziya kevne diplomatê amerîkî Peter Galbraith a di derbarê pîrsa PKK-ê, helwesta dewleta tirk ya li hember Kurdistanê azad û referanduma Kerku de, ragihand.

Çareserîya pîrsa PKK-ê bi efûyek giştî mumkun e. Li ser hidûdên Herêma Kurdistanê xetereya şerekî di navbera Îran, Tirkiyê û Dewletên Yekbûyî yên Amerîkayê

(DYA) de, heye. Hemû alî, weke ku pîrsa Qendîlê pîrsa hinek kesên din e, tevdi gerin. Herêm di bin qontrola îdareya Herêma Kurdistanê de ye, lê Herêma Kurdistanê naxwaze li dijî hevvelatîyên xwe şer bike. Çareserîya pîrsa PKK-ê bi efûyek giştî mumkun e.

Hêza me ya ku em bikaribin PJAK û PKK-ê ji Qendîlê biqewirnin heye, lê em naxwazin cepheyek nû vekin.

Wer xuyaye ku îdî Tirkiyê rastîya Dewleta Kurd qebûl dike

Ji bo hêsankirina têkiliyên di navbera dewleta tirk û serokên kurdan de, pêwîstî bi hewldanên

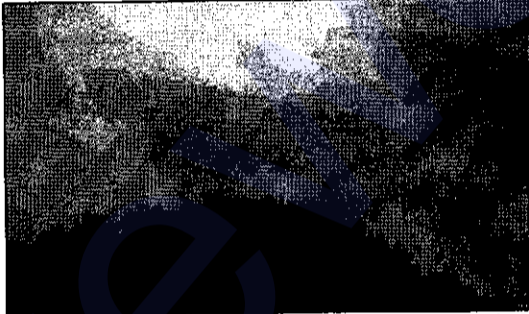
DYAyê heye. Ji bilî mijara PKK-ê, têkiliyên di navbera herdu alîyan de baş in. Herî zêde şirketên tirk li herêmê kar dikin. Wer xuyaye ku îdî dewleta tirk rastîya Kurdistanê serbixwe qebûl dike. Kesekî weke kevneserokkomarê Tirkiyeyê Kenan Evrenê ku demekê li dijî PKK-ê şer dikir jî dibêje "Li bakurê Îraqê Dewleta Kurd heye, divê Tirkiyê vî rastîyê qebûl bike"

Referanduma Kerkûkê pîrsê mezin e

Ji bo referanduma Kerkûkê hinek fikareyên Tirkmenan hene. Divê diplomatên DYAyê hewl bidin da ku ev fikarên tirkmenan ji hole rabin.

Divê DYA jî bo pêkanîna reforman cesaretê bide Tirkiyeyê. Li Tirkiyeyê hinek gaven berbiçav hatin avêtin. Nihya Partiya Civaka Demokratîk (DTP) li parlamentoyê tê temsîl kirin. PKK jî hinek nerm bû ye, doza serxwebûnê nake. Eger Tirkiyê efûyek giştî derxe, ê pîrîniya çekdarên PKK-ê ji Qendîlê ve gerin malên xwe û pîrsgerêk çareser bike.

Tirkiyeyê Hiror û Nezdura axa azad topbarankir

Li gor agahiyê gundên Nezdur û Hiroriyê şeva derbasbûyî ji bal eskerên tirk ve hatiye topbarankirin, li ser hev ji 30 zêdetir guleyên topan li deverên van gundan ketine.

Çavkaniyeka berpirs ji Hêzên Pasewanên Sinor ragihand ku duh hêzên tirk navçayên ser sînor ên qeza Zaxoyê û Amediyê yên ser bi Duhokê ve bombebaran kir. Li gor agahiyê

Berdevkê wezaretê derve ya Îranê Seyid Muhemmed Elî ragihand ku bi şertê ku Îraq daxwazê bike Îran amade ye li gel Dewletên Yekbûyî yûn Amerîkayê (DYA) rûnê.

Li ser hebûna leşkerî ya Amerîkayê a li Îraqê Huseynî diyar kir ku eskerên Amerîkayê divê di her halî de Îraqê bicî bihêle.

Li ser hevkarîkirina Îranê a bi Ajansa Atomî ya Navneteweyî re berdevkê

gundên Nezdur û Hiroriyê şeva derbasbûyî ji bal eskerên tirk ve hatiye topbarankirin, lê tu zerar negihîştîye jiyana hevvelatîyan.

Rubar Hirorî yê ji gundê Hirorî û ser bi nehiya Kanîmasiyê ya ser bi Dihokê ve, ragihand ajansa Dengên Îraqê ku duh bi şev saet di nehê de topbaranê destpêkîrîye. Ziyana can nebûye lê ziyaneke mezin li rez û baxçeyên gund ketiye.

Senan Zubêrî ji gundê Nezdurê yê ser bi nehiyeya Batufayê jî got nêzikî 20 guleyên topan li devera gubdên wan ketiye, zerara jiyane nebûye lê tirs û endîşe li nav welatîyan peyda buye.

Li gor agahîyan duh bi şev li ser hev ji 30 zêdetir guleyên topan li deverên van gundan ketine.

Îran: Îraq bixwaze em amade ne li gel Amerîkayê rûnê

wezaretê derve ya Îranê got eger li dijî me biryareka nuh bê derxistin wê gavê em ê ji lihev kirina xwe ya bi vî ajansê re di ber çav re derbas bikin.

PJAK: Em çek deynin, ev çiya ê bibin warên Qaîdeyê

Hacı Ahmedî got eger em ê PKK li Qendîlê nemînin ew cih dibe warê terorîstên Ensaru"1 İslam û El Qaîde û Kurdistanê bibe wek Feluce. Ebdurrehmanê Hacı Ahmedî serokê PJAK-ê

(Paratiya Jiyana Azad a Kurdistanê) di programekî televîzyona Roj-tv de, her awe daxwazên çekdanîne red kir û got ku rûniştina li Silêmanî û Koye xiyane e.

Hacı Ahmedî got hin ji mer e dibên çek deynin û bîr li Silêmanî û Koye rûnê û ew vî wek xizmet ji bo tecruba başûr dibînin, lê belê li gor min ev xiyane e, bila ew kar bikin ku Îran êrişê neyne ser me, wê gavê em jî yek fişekî jî nateqînin bi tu cihê de. Lê heta yek neferê mej û mabe em çek danaynin û em Qandîlê bicî nahêlin.

Hacı Ahmedî got eger em û PKK li Qendîlê nemînin ew cih dibe warê terorîstên Ensaru"1 İslam û El Qaîde û Kurdistanê bibe wek Feluce ku ev jî meramê Îranê ye ji bo derxistina PKK-ê û PJAK-ê ji Qendîlê.

Kostas Karamanlîs di hilbijartinê Yûnanîstanê de bi ser ket

Li Yûnanîstanê hikûmeta di serokwezîriya Kostas Karamanlîs de careka din hat hilbijartin. Karamanlîs ji sebebê şewata daristanan bi tundî dihate rexnekirin.

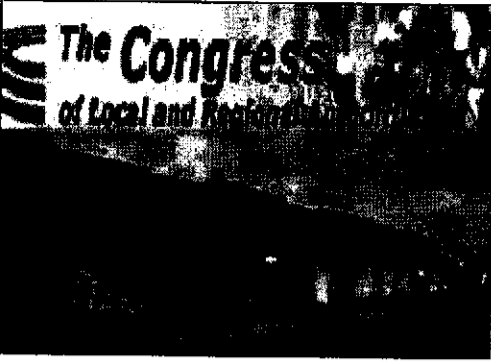
Di hilbijartinên Yûnanîstanê de Tevgera Demokratîya Nû ya

di bin serokatîya Kostas Karamanlîs de cara duyem bi ser ket.

Li gora dengên heta niha hatine hijmartin ki ji %95-ê hemû dangan e, Karamanlîs ji %42-yê dangan wergirt û de peryodek din bibe serokwezîr.

Weka tê zanîn hikûmeta Karamanlîs ji sebebê şewata daristanan ku vî havîne seranserî Yûnanîstanê rê dabûn, bi tindî dihate rexnekirin û dihate gotin ku de ev şewat tesîrek xerab li encama hilbijartinê bikin.

Ewropayê piştgirî da şaredarên kurd

of Local and Regional Authorities of Europe (CLRAE) ku Tirkîye jî endama wî ye raporek li ser astengiyên ku li ser şaredarên ku bi kurdî xizmetê didin, amade kir.

Rapor îro ji aliyê kongreyê ve hat peji-randin û tê de li ser rewşa Osman Baydemir û serokê Sûrê ê kevî Abdullah Demîrbaş tê rawestiyân.

Di raporê de di mijara Abdullah Demîrbaş de tê xwestin ku kesên bi hîlbijartinan li ser hukmê ne divê ji bo ji kar

dûrxistina wan sedemên pêbawer hebin û çewa ku ji bo xêzmeta bi zimanê îngilîzî astengê îmkân hene, divê ji bo bi zimanê kurdî jî wisa be.

Her weha di raporê de tê xwestin ku qanûnên şaredariyan jî bûn modern kirin.

Kongreya rêvebirên herêmê ê lokal ya Ewropayê li ser rewşa Abdullah Demîrbaş, di meha Hezîranê de li Diyarbekirê dest bi lêkolînê kiribû.

Kongre û raporê di meha cotmehê de pêşkêşî serokkomarê tirk Abdullah Gul jî bike ku Gul wê demê beşdarî civînên Meclîsa Parlamenterên Konseya Ewropayê dibe.

Kongreya Rêvebirên Herêmê ê lokal ya Ewropayê ku Tirkîye jî endamê wê ye raporekî li ser astengiyên ku li ser şaredarên ku bi kurdî xizmetê didin, amade kir.

Kongreya Rêvebirên Herêmê ê lokal ya Ewropayê (Congress

Şandeyeke YNK-ê ber bi welatên Ewropayê bi rê ket

Şande gihîştê paytexta Urdunê, Ammanê û de Urdunê, Ammanê Mele Baxtiyar û Serko Osman li serdana Elmanya, Fransa, Îtalya, Swîd, Holanda û Awusturya bike.

Bi armanca li gel partî û aliyên siyasî yê welatên derve gotûbêj û hevdiîn bîn kirin, şandeyek ji Navenda Pêwendiyên Derve ya YNK-ê bi serpereştiya Karûgerê Polîtburoyê Mele Baxtiyar, Berpirsê Navenda Pêwendiyên Derve Çemal Ebdulwefa, endamê Navenda Pêwendiyên Serko Osman ve dest bi gera xwe kir. Şande gihîştê paytexta Urdunê, Ammanê û de-serdana Elmanya, Fransa, Îtalya, Swîd, Holanda û Awusturya bike.

Di wê serdanê de û hevdiîn li gel partiyên sosyal demokrat, partiyên din, parlementer, karbidestên wezaretên derve yê wan welatan bî kirin.

Her di westgeha yekem ya serdanê de li paytexta

gel ji Navenda Rêxistina Rizgarxwezê ya Filistinî Teysîr Qibe li hev civiyan û Teysîr Qibe bi germî rewşa tendurîstî ya serok Talebanî pirsî.

Hate zanîn ku biryar e li ser vexwendina YNK-ê şandeyek ji Navenda Rêxistina Rizgarxwezî ya Filistinî de serdana Kurdistanê bike.

Di wê hevdiînê de Mele Baxtiyar behsa rewşa niha ya Îraqê kir û got: "Em wek kurd bo yêkbûna rêzan û pêkanîna madeyên destûra Îraqîka federal û demokratîk hertim li gel çareserkirina pirsgerêkên Îraqê ne."

Mele Baxtiyar da zanîn jê rewşa niha ya Kurdistanê di warê ewlehî, demokrasi û avadankirinê de pir baş e.

Li Taylandê balafirek di daketîne de parçe bû: 100 mirî

Li girava Phuketî balafirek di daketîne bû du parçe, 100 kes mirin, 28 din jî birîndar bûn. Tê ragihandin ku li gel baranek bihêz pilot îsrar kirîye ku dakeve.

Li gora agahiyên Waliyê Pukhetê di dema balafir gêhiştîye balafirgeha Pukhetê baranek bihêz dibarîya û li gel wê jî pilot îsrar kirîye ku dayê ê di daketîne de mîzîna balafirê xerabûye û balafir parçe bûye.

Tê ragihandin ku di balafira jî Bangokê rabûye gelek turistên biyanî jî hebûne.

Başkele: 7 kes ji ber mînbûsa Anqerê hatin girtin

Ajansa Anadoluyê ya tirk radigihîne ku li Başkelê ya qeza Wanê 7 kes di encama lêkolînê li ser mînbûsa ku 11 İlonê de li Anqerê bombe barkirî hat girtin hatine binavkirin.

Operasyona binçavkirina van kesan bi operasyonên polis, yê jendirman û yê Yekîneyên Taybetî mişterek hatiye kirin. Navê van kesan û îdiayên li ser wan bi zelalî nehatine eşkerekirin, lê ajans îdîa dike ku ev girtin şika amadekirina mînbûsa bombabarkirî li Parka otomobîlan a Kurtuluşê dibe ber bi grêbeka taybetî ya nav PKK-ê de. Li gor ajansa AA-yî ev 7 kes tîen texmîn kirin ku endamên PKK-ê bin.

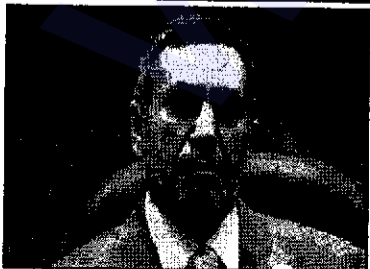

Meşhedanî: Bila Tirkîye pirsê kurdên xwe çareser bike

El-Erebiye bû û di derheqê pirsê Kerkûkê ragihand ku meseleya Kerkûkê qonax bi qonax tê bicîhkirin û vegera welatîyên ku ji bajarê xwe hatine dûrkerin, serjimêr û referandûm tîen encam dan. Meşhedanî bi berdehamî got heger kurd, ereb û turkmen nikaribin pirsê Kerkûkê çareser

bikin wê gavê tu kesek nikare wê pirsê çareser bike.

Meşhedanî li ser pirsêkê jî got; berîya ku Tirkîye Kerkûkê weka xeta xwe ya sor îlan bike, bila pirsê kurdên welatê xwe çareser bike û destê xwe nexwe nava meseleyên Îraqê.

Serokê Parlamentoya Îraqa Federal Mehmûd Meşhedanî şeva bohîrî beşdarî programek kanala

Satri xabêrlar

*ABŞ prezidenti Corc Buş İraq haqqında son çixışında bildirmişdir ki, İraqda tam saktîlik ve sabilik yarandıqdan sonra biz ordumuzu İraqdan çixaracağiq.

*Kurd xalqının varlığını seksen ilden beri danan kamilizm rejimi deyişmeye başladı. Son seçkilerde kurd xalqını temsil eden Demokratik Toplum Partiyasının iyirmi üç nümayendesi TBMM-ê millet vekili seçildi. Generalları karşı çixmasına baxmayaraq yeni hükümet konstitusiyada müeyyen deyişlikler etmek isteyir. Kurd xalqını temsil eden millet vekili Aysel Tuqluk bildirmişdir ki, biz icaze vermeyeceyik ki, türkçülük dövletin esas meyan olsun.

*İran dövleti İraqla hemsərhəd olan Şino eyaletinin bir sıra kəndlərini boşaldaraq o ərazini hərbi zona çevirir.

*Türkiyenin Milli İstiğbarat Təşkilatı Parisde beş Kürdüstan İşçi Partiyasının nümayəndəsindən soruşdurma aparmışdir.

*Səudiyyə Ərəbistanında on iki yaşlı uşağa ölüm hökmü verilmişdir.

*Malaziyalı astranotlar dünyada ilk dəfə olaraq kosmosda oruc tuturlar.

*ABŞ-ın keçmiş dirlomati Piter Qolbrayd İraq Kürdüstanında olduğu zaman bildirmişdir ki, İnan ve Türkiyenin RKK-ya qarşı apardıqları mübarizə ABŞ-ın bölgəyə müdaxiləsinə səbəb ola bilər. Bu bölgədə sabililiyi əldə etmək üçün Türkiyə dövləti ümuməfv çixarmalı ve mənəsiz insan qırğınına son qoymalıdır.

*Kürdüstanın Azad Yaşam Partiyasının (PJAK) rəhbəri bildirmişdir ki, PKK-a ve PJAK Qəndil bölgəsindən çəkilsə bu ərazilər Əl-Qaidə kimi terror təşkilatlarının yuvasına dönə bilər ve Qəndil bölgəsi Fəlucəyə çevrilər.

*İnan Xarici İşlər idarəsinin nümayəndəsi Seyid Mühəmməd Əli bildirmişdir ki, İraq hükuməti razı olarsa biz ABŞ ile danışıqlar apara bilərik.

*Verilən məlumatlara əsasən Türkiyə ordusunun artilleriyası İraq Kürdüstanının bir sıra kəndlərini top atəşinə tutub. Ölən ve yaralananlar olmasa da əhaliyə maddi ziyan dəyib.

*Avropanın bir sıra təşkilatları Türkiyə Kürdüstanının şəhər bələdiyyə sədrlərinin tələblərini müdafiə ediblər.

*Kürdüstan Yurdsevərlər Birliyinin bir qrup nümayəndə heyəti Avropa dövlətlərinə rəsmi səfərə çixıblar.

*Tailandda eniş zamanı səmişin təyyarəsi yerə dəyərək parçalanmışdır. Yüzdən artıq ölü var.

*İraq parlamentinin sədri Meşədani bildirmişdir ki, qoy Türkiyə əvvəl öz daxilində olan kurd xalqının demokratik haqlarını tanısın, sonra İraq Respublikasında demokratiyanın olmamasından danışsın. Türkiyə rəhbərliyi bilməlidir ki, Yunanıstanın İzmir əyaləti üzərində nə qədər haqqı ve hüququ varsa Türkiyənin də Kerkük üzərində bir o qədər haqqı olacaq. Heç bir dövlətin haqqı yoxdur ki, başqa dövlətin daxili işinə qarışsın.

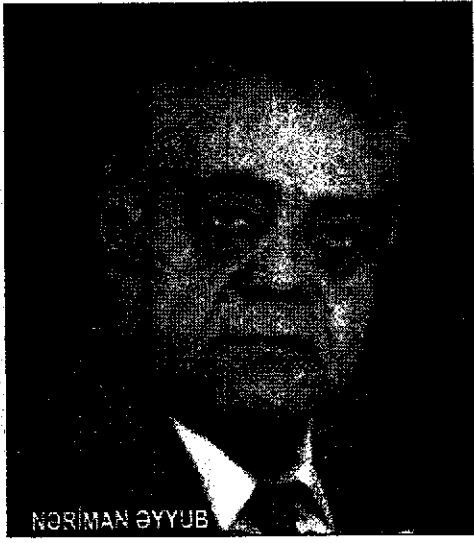
*İraq hükuməti neftlə bağlı keçirilən sessiyada heç bir nəticə əldə edə bilmədi.

*İnan İslam Respublikasının Ədliyyə naziri Məhəmməd Əli Hüseyn bildirmişdir ki, ələ etmək lazımdır ki, ABŞ-ın başı problemlərdən açılmasın.

*Bu il min yüz Peşmerqə Kürdüstan Hərbi Akademiyasını bitirdi.

*Həbsxanada olarkən TBMM-yə seçilmiş ve kurd xalqını temsil eden DTP-li millet vekili Səbahət Tuncəl dünən parlamentdəki çixışında bildirmişdir ki, kurd xalqı PKK-ni heç vaxt terror təşkilatı kimi tanımayacaq.

*Kürdüstan hükuməti ilə Texasın "Hunt Oil" şirkəti neftin ixracı barədə razılıq əldə ediblər.

NƏSİMAN ƏYYUB

GENERAL

BÖYÜK ÖMRÜN ÖNDƏRİ

Söylədiyən dastan dayansın hələ,
Nəql eyləyəcəm başqa dastanı.
Vaxt gəldi ellərə düşdü vəlvələ,
Bəlalər бүрүdü Azərbaycana.

Vətənimdə hər şey zəifləyəndə,
Gəldi hakimiyyətə Heydər babamız.
Yoxsulluq hökm edir şəhərə, kəndə,
O ülvi insansız yox pənahımız.

Sovet Dövlətinin başbilonları,
Katib göndərirdilər Azərbaycana.
Bildilər düzəldər onun hünəri,
Xoş sözlər yayıldı bütün hər yana.

Geniş addımlarla gətdi ölkəmiz,
Hamı heyran oldu o kamalına.
Məhsuldar torpağa döndü tərtemiz,
Qurbanlar kəsildi gül camalına.

On dörd il birinci katib işlədi,
Keçici bayraqlar aldı ilbəil.
Memarlıq etlədi, hələ o nədi,
Qəhrəmana döndü Şamama, Sevil.

Bütün rayonlarda tikildi saraylar,
Bakı dəyişərək cənnətə döndü.
İrəliyə gətdi həftələr, aylar,
Hər tərəf bəzənib cənnətə çöndü.

Onun dahiliyi bilinən zaman,
Moskvaya yüksək işə çağırıldı.
Baş katib olmağa var idi güman,
Müsləman olmaqla o yerdən qaldı.

Nazirlər sovetinin birinci qolu,
İşlədi kişi tək bir neçə ili.
Alabaş Qorbaçov tez azdı yolu,
Daşnaq ermənilər oldu zəlili.

Ədalət bilməyən dövlət başçısı,
Xainlik eyləyib çıxartdı onu.
Erməniyə satılan ivan qayçısı,
Murdar daşnaqlarla tikdi gen donu.

Ədalətsizliyə dözdü Heydər bəy,
Vətənə gəlməyi müqəddəs bildi.
Yolunu kəsməyə eylədilər səy,
Onlara baxdıqca tənəylə güldü.

Doğma Naxçıvanı havadar ona,
Gətdi, Vətəninə sədr seçildi.
Bədxahların çoxu girdi min dona,
O cılız insanlar təkrar kiçildi.

Allah istəyənlər əyilə bilməz,
Paxıllar heç zaman əyerməz onu.
Olmamış Heydərə başqa bir əvəz,
Qəhrəman yaşadı ta ömür sonu.

Cavanlıq çağında mətin, qəhrəman,
Hər çətin işlərdə birinci idi.
Onu igid xəlx etmişdi Yaradan,
Elə bil ki, Övliyaydı, piriydi.

Məktəbdə onunla yoxdu bəhs edən,
Zəkası, yaddaşı əvəzsiz idi.
Bilirdi onunla yanaşı gedən,
Xeyirxah əməli, qərəzsiz idi.

Qardaşlarla davranışı mehriban,
Bütün bacıları birgün sevirdi.
Qohum-qonşularla həlim, mehriban,
Onunçün qohumlar hamsı birdi.

Rəssamla rəsəmdə, memarla memar,
Alimlər yanında ən güclü alim.
Bilirdi dünyada nə olub, nə var,
Dilavər dilinə çatmazdı heç kim.

Bəstəkarla bəstəkar tək danışıdı,
Şairlər yanında o usta şair.
Ədiblər yanında kükrəyib daşdı,
Pedaqoqlar onu pedaqoq sayır.

Hansı sahe üzrə o yetişseydi,
Öndə gedəcəydi, başda birinci.
Dünyanı dolandı, hər yərə deydi,
Ən öndə vətəni sevmək sevinci.

Tanıdı dünyada öndər şəxsiyyət,
Ölkə başçıları hesablaşırdı.
İnsanları seven böyük xoşniyyət,
Nə bir söz unudur, nə də çayırdı.

Yaddaşda saxları hər gördüyünü,
Bütün gördüklərini tez tanıyırdı.
Tez açar bilirdi çətin dünyünü,
Unutqan dostunu o qınayırdı.

Onun zəkasına bənzətmək olmaz,
Dünyada nə qədər aqıl olsa da.
İlham da dahidi, ondan cüzi az,
Bu babadan gəlir, Əlisoy o da.

Dahinin yanında oğul böyüdü,
Gördüyünə sahib olur hər zaman.
Qulağı alışır müqəddəs səse,
O ki doğulmuşdu alim anadan.

Böyüyüb yanında igid göründü,
Mənim qəhrəmanım General Bəylər.
Gözünün önündə Öndərim söndü,
Ürəyinə düşdü acı qəlpələr.

Əvəzsiz insandı Qəhrəmanım da,
Öndərin yanında dayandı mətin.
Əlaçı, təmkinli imtahanında,
Daşdığı işi çətindən, çətin.

O Öndər dönəndə mərə Naxçıvana,
Yaxşı qarşıladı o doğma Vətən.
Çağırıldı Bəyləri tezəcə yanına,
Ona yaraşmazdı hər yoldan öten.

Sədr işləyəndə Bəylər sağ əli,
Heydər hər ötənə etibar etməz.
Bəylər sözlərinə söylədi: -Bəli!
Öndər tənbellərlə çox yola getməz.

Bəylərin insani etibarına,
İnanıdı ilk anda o Böyük Öndər.
Bəylər oxşamışdı babalarına,
Onu böyütmüşdü alınıdakı tər.

Böyüklə böyükdü, kiçiklə kiçik,
Dostuna dost, düşməninə düşməndi.
İşində ağıllı, çevikdən çevik,
Heydər tək sevdidi doğma Vətəndi.

Dahilər özünə dost seçən zaman,
Dönə-dönə sınaşırlar adamı.
Ağıllı doğulub Heydər anadan,
Böyükdən böyükdür, tanıyır hamı.

İnanıb götürüb böyi yanına,
Bəylər bəyliyi sübut eyləyib.
Canını etibar edib canına,
-Sən mənim oğlursan, ona söyləyib.

Elə ki, xəlx bezdi İmperiyadan,
Azad olmaq üçün meydana çıxdı.
Dönməz igidləri tutmadı meydan,
O mənfur rejimi mərdliklə yıxdı.

Qorbaçov göndərdi vəhşi bir ordu,
Xəlx küçələrdə bələdi qana.
O günlər ürəkdə alovdu, qordu,
Cəlladlar yeridi Azərbaycana.

Qan axdı sel kimi gen küçələrə,
Tankların altında qaldı millətim.
Mərdlər rast gəlmişdi vəhşi namərdə,
Sınmadı yenilməz olan qeyrətim.

Uşaqlar böyüklə küçəyə çıxdı,
Azadlığa çatmaq üçün yeridi.
Yenilməz millətə həssədlə baxdı,
Qəhrəmanlar nə susdu, nə kiridi.

Dalğalandı əllərdə al bayraqlar,
Üçrəngli bayrağım ucadan-uca.
O günlər əbədi qaldı yadigar,
Unutmaz o günü nə genc, nə qoca.

Tək küçədə deyil, qan içən ordu,
Evlərə də hərdən güllə atırdı.
İmperiyaya kəfən biçən o ordu,
Millətimi bir-birinə qatırdı.

İllər ilə qardaş olan xalqları,
Birgə qırdı Bakı küçələrində.
Nəinki Sənəmi, Larisaları,
Fərqi nə varmadı, qırdı hər tində.

Qarşısını almadı o vaxtkı rəhbər,
Çünki Qorbaçovun nökrəri idi.
Burada deyildi xalqa yanan Nər,
Əbdülrəhman cılız, giddidən-gidi.

Kömək eyləmədi xalqa Ayaz bəy,
Gözünü dikmişdi baş kürsüsünə.
O Baş Nazir kimi eyləmədi səy,
Xəlx başsız qalmışdı, düşdü pis günə.

O zaman göründü Heydər yeri,
Ancaq nə etməli, o öz hayında.
Uzaqdaydı, olmazdı səməri,
Moskvada, axan çayın tayında.

Xəyanət eylədi ona Qorbaçov,
Gizli eylətdirdi süni xəstəlik.
O ayı ovçusu, Vəzirov bir ov,
Vətəni atmışdı ona üstəlik.

Heydər həmişə Allah saxladı,
Çünki yaranmışdı Allah adamı.
Dönə-dönə sınağı, çox yoxladı,
Yaxşı tanıyırdı Öndəri hamı.

Moskvadan səsi gəldi Heydər yeri,
Bəyanət verirdi oradan Əliyev.
Bu səs ürəklərə iz saldı dərin,
Xəlx Heydər dedikcə, söylədilər sevil.

Vətən darda qaldı, qaçdı Vəzirov,
Qorbaçov aldatdı o bambılıni.
Əqili dayazca, beyni uzunsov,
Tez aldanan insanın baş qalını.

Azərbaycan qaldı başlı-başına,
Hakimiyyətə gəldi xalqın cəbhəsi.
Alovlar töküldü torpaq-daşına,
Gədə-güdələrin gur gəldi səsi.

Traktorçu tankçı, çobanı topçu,
Əsgərlik çəkməyən komandir oldu.
O vaxtkı rəhbərlər oldular gopçu,
Alay komandiri əsgərdən boldu.

Başsızlıqdan gətdi yaxşı bölgələr,
Gəldi dəstə-dəstə şəhidlərimiz.
Uduzdu başçılar, quru kölgələr,
Düşdü çətinliyə, ağır günə biz.

Təsədüfi hakimiyyətə gələnələr,
Qorxudular Surətin çiy dəstəsindən.
Vəzifədən ötrü daim ölənlər,
Ürkdülər Gəncədən gələn səsinəndən.

Surətin səsinəndən çox acizləşdi,
Ona qəhrəmanlıq verən Elçibəy.
Rəhim Qazıyev də yaman əlləşdi,
Prezidentliyə çatmağa etdi çoxlu səy.

Bölgələrə parçalanmaq azalmış,
Lənkəranlı suverenlik istədi.
Gəncənin də ayrılığına az qalmış,
Şəki, Şirvan bir bəhanə üstədədi.

Dövlətçilik təcrübəsi olmayan,
Cəbhəçidir deyə, nazir qoydular.
Elmə, biliyə heç vaxt dolmayan,
Başçı olub xalqı yaman soydular.

Elçibəy fərmanı özü yazmırdı,
Oxumadan hazır qol çəkirdi.
Baxmayırdı, birçə səhfi pozmurdu,
Yanına gələni başdan əkirdi.

Mədəni olsa da, mədəniyyətlə,
Başçılıq etməyə yaraşmayırdı.
Xəlx içində qazandığı hörmətlə,
Qardaş xalqı bir-birindən ayırdı.

Bacarmadığından o fikirləşdi,
Çəkirdi cəbhəçi olan bəylərdən.
Yüz dəfə əqliyə o xox güləşdi,
Ümid gözləyirdi ulu Heydər dən.

Yalvararaq yenə Heydər babaya,
-Amandır gəl qurtar, ölümdən bizi!
Hərəsi dağıldı elə-obaya,
Dedilər ki, qurtar sən ölkəmizi.

QURTULUŞ GÜNÜ

Vətəni sevən igid qəhrəman,
Dözmədi, yenidən Bakıya gəldi.
Çırmadı qolunu o böyük insan,
Namərdin, naqis qəlbini dəldi.

O, dərhal kəsirdi qanlı davanı,
Ateşkəsə məcbur etdi onları.
Bir də tökülmədi insanın qanı,
Sanki dayandırdı gedən qatırı.

Erməni bildi ki, kimlə vuruşur,
Heydər sözünü tez qəbul etdi.
Dönə-dönə çoxları ilə görüşdü,
Bütün ölkələrə səfərə gətdi.

Ulu zəkasını işlətməseydi,
Ölkəmiz dönərdi xarabazara.
Lazım olan bütün yerlərə deydi,
Düşmənlərin qəlbinə vurdu yara.

O, böyük Generalı qorumaq üçün,
Bəylər bütün qüvvəsini sərf etdi.
Onu qohumluqdan aldı yüksək çin,
Hara buyurdusa oraya gətdi.

Beləcə il gəlib, aylar dolandı,
Bir qüsür tapmayıb Bəylərdə Heydər.
Onun qulluğunda məğrur dayanıb,
Göstərişlərinə durub səfərbər.

Çiyliyi görməyib davranışında,
Mərdi mərə qoruyub mərədanə kimi.
Bezməyib yayında, nə də qışında,
Dolanıb başına pərvanə kimi.

General rütbəsini ikinci dəfə,
Bəylərə verəndə Öndər balası.
Bilibdir atası doğru hədəfə,
Düzgün nişan alıb, budur mənası.

İllər gəlib keçib, ömürdən illər,
Generalı qoruyub general kimi.
Fəsilləri əvəz edib fəsillər,
Heydər onun ilə daim səmimi.

Hər igid dözəməz bu çətin işə,
Qəhrəmanım dözüb daim ər kimi.
Qartal tək öyrənib ağır vərdişə,
Dayanıb arxada bir əsgər kimi.

Mərdi mərə qoruyur, namərdlər dözmür,
Dözməyir dözməsin, mərə yerindədir.
Nədən bu namərdlər işinə bezmir?
Paxıllıq, namərdlik hardan, nədəndir?

Karvan keçər, yel qayadan qopartmaz,
Qayanın zirvəsi dayanıb hündür.
Nə söyləyir qoy söyləsin yaramaz,
Kötük sanballıdı, apararmaz Kür.

Çax-çax öz başını ağrıtsa belə,
Dəyirman üyüdür, öz işindədir.
Daldada danışsın söz vermə yələ,
Havaya danışma, boş vərdiş nədir?

Səhifəni hazırladı: Hamlet Sərdar
(Ardı növbəti sayımızda)

11-ê Îlonê, Destpêka Guhertinek Bingeîn...

6 salan berî niha ankû di 11-Îlona 2001-an de, êrîşa herî mezin a terorîstî û erdhejek siyasî, Amerîka û hemû cihan hejand. Bûyerê ku minaka wê di cihanê de kêmwêne bûye. Dîrokê li wê rojê de tirajîdyaya û yek ji bitiristîrîn bûyera serdem tomar kir ku tu car nahê jibîrkin.

Wê cinayetê bi awayekê tesîr û karîgeriya xwe li ser xelkê Amerîka û cihanê danî ku renge heya çend nif ên din jî ji bîr neçe. Bûyera han di demekê de qewimî ku cihan taze gewahşyarê hilo ina eniya Sosyalîstî û serkevtina Kapîtalîzmê û herwiha yek cemsariya cihanê bibû ku Amerîkayê rêveberiya siyasetên wê eniyê dikir û ne bi dilê gellek aliyan bû. Lewra bizava siyasî û îdeolojîkî ya Îslama Sivasî û Fendemintalîzme, ku cudabûna (laderbûna) kêmaniyek tundrew û dilreq ji Ola Îslamê bû, bi rêveberiya girûpa terorîstî ya El Qaîde yekem derba xwe ji nezma nû ya cihanî we and û bi dizîna 4 balafirên Boîng û teqandîna 3 ji wan bi her du Navendên bazirganî ya cihanî (118 qatî) li Waşingtonê û awahiya Pintagonê ku nîşan û sembolên desthilata siyasî, aborî û lekerî yên Amerîkayê ne, rûpelek nû di siyaseta cihanî de vekirin û di çend deqîqeyan de, jiyana bi hezaran mirovên sivil û bêguneh ji tex û qat, netewe û olên cuda cuda yên cihanê stand û kire pêxora armanca xebata xwe. Lewra em dikarin 11"ê Îlona 2001"an, destpêka niqte guhertinek kûr û bingehîn di dîroka siyasî a cihanê de bihesibînin ku têde hevke şeyên siyasî û pêwendiyên navneteweyî di warên cuda cuda yên siyasî, aborî û ... ekleke nû bi xwe dîtin. Di wê rojê de terorîzm bû bi mesele û diyardeyek cihanî, her-

wêha cihan ji yek enîtiyê derxist û bi serdu bereyên terror û dijî terror ê de parve kir. Eniya terorê pêkhatîbû ji hin girûp û welatên Îslamî yên tundrew, eniya dijî terorê jî Amerîka û

bo destpêkirina şerek mezin û cihanî li dijî rejîmên totalîtar, dîktator û pi tevanên terorîzmê li deverê û bi taybetî di Rojhilata Navîn de. Ji ber ku Rojhilata Navîn make û

midehê kêmîtir ji mehekê bi ser bihurîna 11"ê Îlonê de, bereya dijî terorê şerî kirine ser rejîma Talebanê û ew welat li çengê dîktator û zalimê serdem de rizgar kirin û bi wê

tator û terorîst ê wî welatî ku sermestê desthilat, şer û serokê êş fitne û xwînrejiyê bû, îdam kirin. Herçend ku rew a niha ya Îraqê bersivder nine û bûye qada şerê gellek welatên dîktator wekî Îran û Sûriyeyê bi Amerîkayê re, lê erê dijî vê diyardeya pîs û mirar ku wekî ejdehayekê şerbûye şecanê mirovatiyê, berdeyam e. Niha bi xwe î ve çend welatên din li eniya terorê wekî Îran û Sûriyê bûne mijarên sereke di wan hevke eyan siyasî de. Rejîma Komara Îslamî ku dayîk û pi tevanê rastîn yê wê eqliyeta byom, nerast û bitirs e, tim li ser rêya pê ketin, azadî û şarîstaniyeta mirov de bûye serbest. Herwiha pêşîneyek dîr û dirêj di pi tevanîkirina terorîzmê, perwerde û elimandîna girûpên xwekuj de heye û di heyamê wan 27 salên desthilatdariya xwe de li tu cinayetekê xwe neparastî ye, bi taybetî di kuştin û jinavbirina neyarên siyasî çî li hundir û çî li derveyî welat de destek bilind û rolek mezin hebûye ku em dikarin îşare bi terorîkirina rêberên navdar yên gelê Kurd û PDK Îranê, şehîd Dr. Ebdulrehman Qasimlo li Viyenê, herwiha terorîkirina Dr. Sadiq Şerefkendî li Mîkonosa Almaniyayê û bi dehan kesên dinê bikin. Seba van cure kiryarên terorîstî rejîm heya niha di çendîn dadgehên navneteweyî wekî dadgeha Almaniyayê, Fransa, Arjantîn û Amerîkayê de hatiye mehkûmkirin. Herweha rayedarên payebilind yên wê rejîmê bi sebakarên eslî yên van cinayetên dayne nasîn û ji seferkirina bo derveyî welat jî hatine bîparkirin. Bêguman Komara Îslamî li gorî pêşîneya siyasî û dîrokî a xwe weke yek ji hikûmetên herî bîexlaq, paremayî û di heman demê de bi fitne û

şerfiroşî yê cihana şarîstaniyê tê nasîn, lewre bo garantîkirina desthilata terorîstî û terrorperwerane ya xwe di cehda destveanîna çekên komkuj de ye. Bê şik heke wan çekan bidest bixe, dê bibe gefek mezin bo ser aşî û tenahiya hemû cihanê. Bona wê ku dawî bi wan nearamî, şer û terrorane di cihanê de bihê anîn û mirov di azadî û tenahiya de bijîn, divêt hizir bi jinavbirina make û çavkaniya terror û tenahiya li deverê de ku Komara Îslamî ye, bihê kirin. Ji ber ku heta ew rejîme li ser kar bimîne, ne Rojhilata Navîn û ne jî cihan, aramî û asayi ê bi xwe ve dibînin, ji ber ku di nava goşt û demarên terorîstan li her çar aliyan cihanê de xwîna vê rejîmê diherike. Her çend ku zext û giva ên li ser rejîmê diwarên cuda cuda yên navneteweyî de xurttir bûne, lê stratejîstên Komara Îslamî gellek zîrekane livîne û heya niha karîne di vê listîka bitirs de heya radeyekê serkevin û demê bi qazanc û mifaha xwe heder bidin û xwe ji peşîkên agirê vî şerê dijî terorê û tîrombela nizamî ya Amerîka û hevalbendanî dîr bixin. Lewre bi werandîna pelg û lédana çîqlên darê (Hemasş Hizbula û ...) em nikarin şahidê hişîkbûn û jinavçûna terror û terorîzmê di cihanê de bin.

Belkî divêt dara terorîzmê di Rojhilata Navîn de ku koç û bingeha wê Komara Îslamî ye, ji rehş û rişal ve bihê derxistin, daku dawî bi vê desthilata re li deverê de bihê anîn, ji ber wê ku Komara Îslamî û terorîzma cihanî, du ser û aliyan yek hêlê ne. em dikarin 11-ê Îlona 2001-an, destpêka niqte guhertinek kûr û bingehîn di dîroka siyasî a cihanê de bihesibînin

Selim Zenciri

hevalbendên wê weke Rûsiya, Welatên Yekîtiya Ewropa, Çîn û wd...bû. Wê demê Amerîkayê ragihand ku bûalîti tu wateyekî nade û her welatek neçar e siyasetên xwe di yek ji wan eniyan de bi opîne û tu rengên din cuda ji rengên re (eniya terorê) û rengê sipî(eniya dijî terror) nahên xuyandin. Bi wê hincetê ma ina teblîxatî a Amerîkayê gellek bi rijdî kete kar û çend welatek wekî eniya erş yan "Mihwera heraretê"ê binavkirin ku Îran yek ji wan bû. Bi her hal qewimîna wê cinayetê bû bi hêcetek

hêlûna bîr û ramanek kevn û dijî mirovî bi navê terror û terorîzmê di bin sîbera Radîkalîzma Îslamî de ye. Lewra xwezayî ye ku ew devera dê dibe qada şer û rikeberanêya navbera her du eniyan. Em dibînin ku agirê wî şerî heya niha jî dîtayîse û hemû dever dagirtîye. Me dît ku yekem dijîkiriyara piratîkî li hember wê bûyerê ji aliya Amerîka û hevalbendan ve li Efxanistanê de serî hilda û rejîma Taleban û girûpa El Qaîdeyê bi sebakarên bingehîn yên vê cinayet û tirajîdyayê dane nasîn û di

çendê jî yek ji hêlûnên terorîzmê hate herifandin. Piştî rizgarkirina Efxanistanê, tîrombela şer ya Amerîkayê berê xwe da welatê Îraqê ku rejîma hakim bi ser de bi şarîstaniyeta û mafê mirovan re neenas bû û bi rijandîna xwîna xortên xwe dara desthilatdariya teji ji zulm û zor a xwe av dida. Rejîma Bees a Îraqê bi bîr û eqliyeta şre û tarî a xwe li her kuncêk di vê cihanê de alîkariya malî û leşkerî dida terorîstan, lewre di midehê kêmîtir ji 40 rojan de, desthilata biyom a wî herifandin û rêberê dik-

Lênihêrînek Li Ser Şoreşa Mezin Ya Simkoyê Şikakî

Pirsgirêka Asûriyan

Destpêk

hejmara 69-70

Ji salên dûr heta niha ve, kompoyeke sereke ya dijmin û dagirkerên Kurdistanê, siyaseta "fitne û dubendiyê biafirîne û hikûmetê bike" bûye. Di doma wî siyaseta de bi afirandina fitne û dubendiyê di nava hoz, eşîr, ol û neteweyên cuda cuda de, hewl dane ji şoreşa azadîxwaz ên Kurd bibin. Nimûneya wan hewl û bizavane di piraniya şoreşên Kurdistanê de xuya û berçav in.

Bi taybet di serdemê Simko de, ji bilî dewletên wekî Îran û Osmanî, em mîze dikin ku Misyonerên Rojavayê ên şandiyên Îngilîstan û hevalbendan ji aliyekê û ji aliyê din jî Rûsiyayê rolekî berbiçav di haydana Asûriyan li dijî cîranên wan ên Misilman bi gîotî û nemaze Kurdan listine. Ew haydana wan jî di pêxema vîc û berjewendiyên wan di wî herêmê de, tîkiliyên navbera Aşûrî û Kurdan ne tenê xirab nebûye, belkî pir baş jî bûye.

Ew Aşûriyên ku bi Simko re arîşe û pirsgirêkên wan çê bûne,

Ew karê wan mihane û hûcetek bû ji bo Osmanîyan ku bi hemû awayekî bigebe hisaba wan. Piştî kuştina dehan hezar kes ji wan di du qonaxên şerê yekemîn yê cîhanê de, ewîn ku rizgar bibûn, bi dehan hezar kesê ve rê li herêmên bajarê Selmas û Urmîyê kirin.

Aşûrî ku bi rewşeke bilez û şepirze ji beşa Osmanîyan re hatibûne Kurdistanê, tişteke wan tune bû. Hemû xizan û perîşan bûn. Ji ber ku di wî serdemê de him rewşa şerê yekem kirîza xwarinê ya bîrade pêk anîbû, him jî Aşûriyan bi dijwarî tenê karê bînan canê xwe rizgar bikin.

Lewra tevî hatin û cihgîrbîna wan li herêmên Selmas û Urmîyê de, dest dane dizî, zordarî û talanê ji xelkê deverê bi giştî û nemaze Kurdan.

Ji aliyê din ve jî li ser qîrar û soza Rûsiyan, Aşûrî di hewla avakirina dewleta xwe di navçeyê de bûn.

Ji bo vî meremê, komîteyek bi navê Komîteya Azadiya Aşûriyan ava kirin û fermana xwe çekdarkirinê ji wan re hate-dayîn. Bi xam-

damezrand û herêmên wekî Makû, Xwey, Qutûr, Selmas, Urmîye û Şinoyê di bin desthilata Aşûriyan de bicî hêla. Ji aliyê din ve jî soz û qîrarê xwe ji bo avakirina dewleta Aşûrî bi vî awayî bicîh dianî.

Ev karê Rûs û Aşûriyan gefeke mezin li ser Simkoyê Şikak bû ku serokatiya tevgera neteweyî ya Kurdî dikir û di çend salên piştî şehîdkirina Cewer Axa birayê wî yê mezin de, karê bê nîve serxwebûnekê di wî herêmê de bidest bixe. Lewra Simko bi tu awayekî razî nebû desthilat û nasnameya Kurdistanîbûna wan herêman ji dest bide.

Ji aliyê din ve, rayedarên Îranê jê him haydarî soz û qîrarên Rûsan û alîkariya wan tevî Aşûriyan bûn û him jî li tîrse kusiya u ingustanî nedîwêran bi xwe pîrsgirêka Aşûriyan bi yekcarî li kol xwe vekin.

Lewra jî her ku dixwastin pîrsgirêka Aşûriyan çareser bikin (wan jî holê rabikin) û berpirsiyariya wê karî jî nekeve stûyê wan, Simayîl Axa bona ji navbirina Aşûriyan hilbijartin û daxwaz ji wî kirin ku vî karê bike.

Bi vî awayî dewleta Îranê bi tîrêkê li du armancan dida. Yanî him Aşûrî ku dujminê wan bûn, ji nav dibirin û him jî berpirsiyariya jinavbirina Aşûriyan dixist stûyê Simko ku bi dujminê herî sereke yê xwe dizanîn.

Bi vî curê her du dujminên xwe dixistin canê hev û di encamê de, ji nav dibirin û ji tîrs û gefa her duyan rizgar û rihet dibûn.

Ji bo vî armancî, îraniyan daxwaz ji Simko kirin ku heke bo jinavbirina Aşûriyan an kuştina Marşîmon bi wan re hevkarîyî bike, ew jî li hember de dê îtirafê bi mafên Kurdan bikin û desthilatdariya Simko bi fermî bipejirînin.

Ji aliyekî din ve jî Marşîmon ku rûberû olî yê Aşûriyan bûye, di fikra vî çendê de dibe ku serdana Simkoyê Şikak bike û bi hev re hewl û bizava pêkanîna eniyêke hevbeş li dijî dewleta Îranê bidin, bi harîkariya hev, du

dewletên Kurd û Aşûrî di wî herêmê de damezîrin.

Ji bo vî armancî, Marşîmon di sala 1918-an de tî "Kevne Şar"ê ê piştî hevdiin û gotûbêj tevî Simko, di dema xatirxwastinê siwarbûn bi Kaliskeya xwe de, dikeve ber êrîşa Simko û çekdarên wî û bi xwe (Marşîmon) û sed kes ji parêzvanên wî tî kuştin.

Li pey wê bûyerê, Aşûrî di tolhildana xwîna Marşîmon, rêberî olê yê xwe de, tenê di du rojan de sedan Kurd kuştine û rehman wan bi zarokan nav dergûşê jî nehatiye û kela Çehrîqê jî ku paytexta Simko bûye, girtine û dayîk û birazayên Îsmayîl Axa jî kuştine.

Hêjayî gotinê ye, hevdem tevî vî bûyerê de, di şerê Aşûriyan bi Azerî û Misilmanên herêmê de ku 5 mehan dom kir, hezaran kes ji Misilman bi destê Aşûriyan hatin kuştin. Lê dûre Aşûrî di şerê yekemîn yê cîhanê de, li hember Osmanîyan tîk diçin û piştî kuştina gellek ji wan, tenê tektûk ji wan, ew jî bi alîkariya Îngilîstanê rizgar dibin.

Di pêvajoya wan hemû şer û kuştinên bikom de, xizanî û birçîbûneke zaf û nexweşiyêke cihê tîrsê rê li wî herêmê dike û wîlo jî tî ku mirov goştên hevdu û goştê Se û Pişikan xwarine û Se û Pişikan jî goştê mirovan xwarine. Bi vî awayî haydana Aşûriyan ji aliyê Rûsiyan û kompîloya Îraniyan ji bo kuştina Marşîmon bi destê Simko ve bê sedema çêbûna karesat û malwêraniyêke mezin ya siyasî û mirovî.

Li vir ev pîrs tî holê ku: heke Simko tevî Aşûriyan hev girtiba û Marşîmon nekuştiba, dê çî jê bihata? Gelo helwesta Ewropîyan û Rûsiyayê dê li hember Simko de bihata guherîna Renge bersivdayêna van pîrsane carê dijwar be. Lê eva ku aşkera ye, piştî kuştina Marşîmon, Rûsî, Îngilîsî, Fransayî û Amerîkî, hemû li dijî Simko bi Îranê re alîkariyê dikin û di pêxema berjewendiyên xwe de Simko ji nav dibin û desthilata lawaz û lerizî ya rejîma nû bi desthilat gihîştî ya Rîza Şah ber bi xurtbûnê dibin.

Merema Îranê ji haydana Simko ji bo kuştina Marşîmon

İsmayil Axa Simko

-Wiha hesabandibûn ku li pey kuştina Marşîmon, Aşûrî telabela bibin ku ew jî hat serê wan.

-Şerê navberan Aşûrî û Eceman dibe şerê Kurd û Aşûriyan ku her wiha jî bû.

-Tîrsa Marşîmon ku ji aliyê hevalbendan ve dihat piştevanîkirin, li ser rîya xwe ra bikin ku ew jî her wisa derçû.

-Berpirsiyariya kuştina Marşîmon bikeve stûyê Kurdan û hevalbend dijberiya Kurdan bikin, ji ber ku Îranê jî tîrsê hevalbendan, bi xwe hêza wê karê nebû, ew dîtin û nêrîna desthilatdarên Îranê jî raş derket.

Herçiqas piştê Simko bi xwe jî ji kuştina Marşîmon poşman dibe û dibêje: "Çima min Marşîmon kuşt û Rîza Şah nekuşt. Lê taze min hebextî bi xwe re kir û çî bihê rîya minş heqê min e".

Ji ber ku eva nediviya bihata kirin, hatiye kirin ku merem Kuştina Marşîmon e û eva diviya bihata kirin, nehate kirin, meram Kuştina Rîza Şah e.

Hewla kuştina Simko di sala 1919-an de ji aliyê rayedarên Îranê ve Rayedarên Îranê, li Urmîyê bi mifahwergirtin ji ceribîna Heyder Emouxlu, karbidestekê şoreşa Meşrûteyê ku ji rêya danîna bombeyê ve

rayedarekê Îranê kuştibû, çehda çekirina bombeyeke bi vî awayî bi alîkariya şarezayekî Ermenî didin û bombe di qodiyêke biçûk de bi navê diyarî ji aliyê xesûya Simko ku li gundeke devdora bajarê Xweyî dijiya, ji bo Xusroyê kurê Simko ku neviyê wî bû, dişînin Kela Çehrîqê. Simko bi wer-girtina qodiyê diyariya han ku di şeklê qodiyê şîrîniyê hatibû çikirin, dikeve gumanê. Lê li ser îsrara Xusroyê kurê wî, yek ji kesên nêzîk yê Simko ku vir rûniştibû, hewla vekirina qodiyê dide û di wî domê de dengê ji qodiyê tî û di cî de Simko pênêkî ji wê qodiyê dide û tevî Xusroyê kurê xwe li ser erdê xwe dirakîin.

Bombe di çend metriya wê de diteqe û birayê wî bi navê Elixan tî kuştin û çend kesên din jî birîndar dibin. Eva diyarî û xelata îraniyan ji bo Simko bû ku derheq kuştina Marşîmon ji Simko re didin. Îdî li pey vî kompîloyê, tu şik û gumanek ji dujminkariya îraniyan ji Simko re namîne û ji aliyekî bo tolhildana birayên xwe (Cewer Axa û Elixan) û ji aliyê din va jî bona serxwebûn û azadiya Kurdan ji destê îraniyan dest bi xebatê dike.

Dûmahî heye
Amade kir: Tahir Silêman

Marşîmon

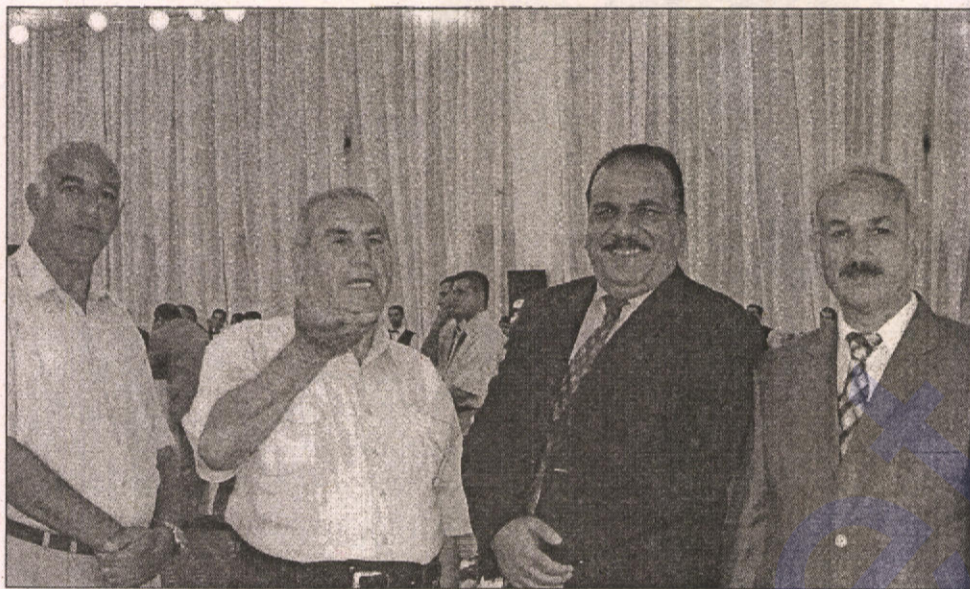
berî li Kurdistanê aliyê Osmanîyan ve û li herêmên Hekarî û ..yê. de jiyane û di germahiya şerê yekemîn yê cîhanê de neketin dê fetwaya Osmanîyan û alîgirê ji Rûsiyan kirine. Ji ber vî çendî ku Rûsiyan soza avakirina dewleta Aşûriyan ji wan re dabû.

sanê piştî paşdekişiyana hêzên Rûsiyayê ji Bakûrê Kurdistanê Îranê, her çî çek û alavên leşkerê hebûne, para herî zêde ji Aşûriyan re dane û 6000 Aşûrî çekdar kirine. Bi vî karî, Rûsiyayê ji aliyekî li batî hêza xwe ya leşkerî, hêza çekdar ya Aşûriyan di wî herêmê de

GÜLÜSTAN SARAYI: SƏUDIYYƏ

ƏRƏBİSTANININ MİLLİ BAYRAMI

Koma Kurdan Di Parlemana Turkiyê Li Hember Qonaxeke Nû De

Du mehên derbas bûyî de bi rêveçûna du hilbijartinên girîng û çarenivîssaz li Turkiyê, ev welat yê berbirûyê qonaxeke nû ji jiyana siyasî bûye û raya giştî a cîhanê jî baleke taybetî kişandiye ser rojeva siyasî ya Turkiyê. Me dît ku piştî çend mehan nîqaş li ser hilbijartina kesekî Îslamîst ji bo Serok Komariya Turkiyê, di encam de Parlemana wî welatî roja sê em, 28-ê Tebaxa 2007-an, Ebdula Gul, berendamê AKP-ê û Wezîrê Turkiyê yê Karê Derve, di tura sêyem a hilbijartinê de 339 deng wergirt û bû 11-hemîn Serok Komarê Turkiyê.

Kurdistanê daxistin Parlemanê. Partiya Civaka Demokratîk ji bo bidestxistina mafên neteweyî ên gelê Kurd li Turkiyê û çareseriya pirsgrêka Kurd ji rêya aştiyane û demokratîk dixebite. Yekemîn berbirûbûna Koma Kurd a Parlemana Turkiyê bi hikûmeta nû a AKP-ê re li

nûnerên din ên Koma Kurd bi êşkere daxwaz ji Ebdula Gul kiribûn ku heke ew îtirafê bi pirsra Kurd bikin û hewlê bidin vê dozê ji rêya demokratîk û aştiyane di çarçoveya Turkiyê de bihê çareserkerin, ew dê wekî Koma DTP-ê- piştgiriyê ji navhatî bikin û di hilbijartinê de deng didin wî.

Kurd wekî neteweyekê hatiye înkarkirin û tev maf û azadiyên Kurdan tên binpêkirin. Zilm û zordariyaneteweyî li dijî Kurdan heya niha jî bi awayekî sistematîk dimeşe. Destpêkirina xebatên fermî ên Koma Kurdan li Parlemana Turkiyê, dikare bibe destpêka qonaxeke nû

ber bîr û ramanên nejadperest û şovenîstî ên desthilatdarên Turkiyê dibê.

Turkiye ji ber rêvebirina nebaşya Carnameya Gerdûnî a Mafên Mirovan di nava sînoren xwe de rastî gellek asteng û pirsgrêkan bûye û ji aliyê welatên Yekîtiya Ewropayê û hin welatên din ên cîhanê, bi awayekî berfireh yê ketiye ber rexne û lomeyan. Mînaka berçav a wê pirsgrêkê, pirsra Kurd li Turkiyê ye ku siyaseta derve a Turkiyê di asta cîhanê bi giştî û nemaze di asta herêmê de tevî kirîzeke kûr berbirû kiriye.

Pêwîstiyên pêkanîna reform û guhertinên kûr û bingehîn di qanûnên Turkiyê de niha zêdetirî her demekê xwe derxistiye holê û ji bo tevlibûna Turkiyê bi welatên demokratîk re û demokratizasyona herçiqas bêtir a Turkiyê, divêt dev ji mêjiyê şovenîstî û nejadperest berde û ji bo çareserkirina pirsgrêkên hundirîn û guhertin di siyaseta derve de bi mi cidî xebatê bike. Nimûneya berbiçav, berçav-girtin û parastina mafên demokratîk ên neteweya Kurd û bi fermî naskirina wan mafan di çarçoveya zagona bingehîn û wî welatî ye ku yek ji pirsên herî sereke ên hundirîn yên Turkiyê ye ku bi salan e welatê Turkiyê pêre dinale û heta niha bê çareserî maye.

Em bizanin di pêşerojê de Koma Kurd a Parlemana Turkiyê dê çi rol û bandorek li ser pêvajoya hessas a siyasî li Turkiyê hebe û doza Kurd dê bigihîjin kuderê, Partiya Civaka Demokratîk (DTP) dixwaze pirsgrêka Kurd li Turkiyê ji rêya aştiyane û demokratîk çareser bike.

Azad Kurdî

Partiya Civaka Demokratîk (DTP) dixwaze pirsgrêka Kurd li Turkiyê ji rêya aştiyane û demokratîk çareser bike

pey avabûna komê, helwêst li hember pirsgrêk û nîqaşa çend mehî a hilbijartina Serok Komarê yazdehem ê Turkiyê bû. Piştî ku berendamûna Ebdula Gul bo Serok Komariyê hate êşkerekirin, wî bi gellek partî û rêxistinên siyasî, civakî û sivil re hevdiîn pêk anî. Yek ji wan partiyên ku Gul serdana wê kir, Partiya Civaka Demokratîk bû, wî di wê serdanê de baş li ser pêwîstiya peymanî biratiyê kir û got ku li Turkiyê gellek pirsgrêk hene, ev pirsgrêk jî divê bi hesta biratî, yekîti û ji rêya demokrasiyê ve werin çareserkerin.

Di hevdiînê de, Serokê Koma DTP-ê li Parlemanê, Ehmed Turk û

Ji ber ku ji bo çareseriya pirsgrêkên li Turkiyê yên bi rêbazên demokratîk û aştiyane bendewariyên me û gelê Kurd hene. Lê bersiva ne ron û ne zelal ya Abdulla Gul, bi daxwazên Koma nûnerên Kurd ên DTP-ê li Parlemanê bû sedema vê yekê ku Koma Kurdan di gerra sêyem a hilbijartina Serok Komariyê de dengê vala bixin sindoqan û di yekemîn rojên destpêbûna xebatên xwe, bi vî awayî helwêsta xwe li hember redkirin û nepejirandina daxwaziyanê Kurdan ên demokratîk xuya bikin. Ji sala 1923-an ku Komara Turkiyê bi serokatiya Mistefa Kemal Atatürk hatiye avakirin, hebûna

di rêya xebat û têkoşin an ji bo çareserkirina pirsra Kurd ji rêya aştiyane û demokratîk û destberdan û paşekêşekirin li siyaseta înkâr û çewisandina sistematîk a neteweya Kurd di heyamê zêdetirî 80 salên borî di hemû warên jiyana siyasî, aborî, civakî, çandî û wd.... Bêguman vê rewşê erk û wezîfeyê girîng û hessas xistiye ser milê nûnerên Kurd ên Partiya Civaka Demokratîk li Parlemana Turkiyê. Mijarek ku li pêşerojê dê rojeva siyasî a Turkiyê zêdetir germ û gurtir bike û bala raya giştî ji bo aliyê xwe rabikişîne, helwest û daxwaziyanê wê Komê bi armança çareserkirina doza Kurd û dijberîkirin li hem-

Di dîroka 80-ê saliya borî a Turkiyê de, eva yekemîn Serok Komarê Turkiyê ye ku derbasbûyîya xebata Siyasî-Îslamî heye. Hilbijartina wî bûye sedema nigeraniya tund a Arteşî û aligirên sistema Layîkbûnê li Turkiyê. Partiya Civaka Demokratîk (DTP) ku partiyêke Kurdî a qanûnî li Turkiyê ye, di hilbijartinên 22-ê Tîrmeha 2007-an, ên Parlemana Turkiyê, berendamên xwe wekî serbixwe di hilbijartinê de be dar kir û karî 23 nûnerên Kurd bişîne Parlamentoyê û bo cara yekemîn di dîroka Turkiyê de, li Parlemanê Koma Kurd ava bike. Koma nûnerên Kurd ên DTP-ê di Parlimana Turkiyê-de, girûp û koma arem a nava Parlemanê tê hesabandin.

Nêzik 120 nûnerên Parlemana Turkiyê li ber Kurdan diketin, mixabin tenê 23 nûnerên Kurdkarin biçin Parlemantoya vî welatî! Eva di halekê de ye ku tenê AKP-ê 90 nûner ji

YOLUM DAĞLARA SARIDI

(Əvvəli ötən sayımızda)

ALLAH, SƏN SAXLA, SƏN SAXLA!

Qayalardan bir quş uçsa,
Qucağımdır pənah yeri.
Allah, sən saxla, sən saxla.
Ələmdar Quluzadə.

Yediyim burnumdan gələcək,
Çöreyi tutacaq məni.
Vuracaq dədə silləsi,
Bu vətən atacaq məni.
(Atılmaqdan çox qorxuram)
Allah, sən saxla, sən saxla.

Yayına naxələf çıxmışam,
Qışına da borclu qaldım.
Dən payına şerik çıxdım,
Quşuna da borclu qaldım.
(Borclu olmaq yaman dərddir)
Allah, sən saxla, sən saxla!
Bir məzarlıq torpaq olam,
Laçın öldüyüm yer ola.
Özüm özümə əzabam,
Qaçdın, köçkün qala-qala
(Qaçqın ölmək istəmirəm)
Allah, sən saxla, sən saxla!

Nağıl-mərəkəm içimdə,
Səbrim bir tikə içimdə.
Nə vaxtacan dərclərimi,
Elə mən çəkəm içimdə?
(Ölüb qurtarmaq bilmirəm)
Allah, sən saxla, sən saxla!

YAXASI DÜYMƏLİ YOL- LAR

As yaxana, bulud, məni,
Sele dönüm, ovut məni.
Bircə damcı umud mənim,
Yaxası düyməli yollar!

Yuxumun yalanı bitməz,
Yalanın talanı bitməz,
Məni çiçəklər kiritməz,
Yaxası düyməli yollar!

Əti dırnaqdan ayıran,
Gövdəni şaxdan ayıran,
Bəndəni haqdan ayıran,
Yaxası düyməli yollar.

UTANIRAM

On üç ildir ki, biz Şuşanın işğalının yas mərasiminə toplaşanda, düşmənlərimiz Şuşada qələbə bayramını qeyd edirlər. Kimdir günahkar? Bəlkə bütöv bir xalq, bəlkə, elə təkcə mən?

(8 may 2005-ci ilin o utanclı günü yazılmışdır)

Purçum-purçum tərə dönüb,
Torpağımdan utanıram.
Yaralanmış budağımdan,
Yarpağımdan utanıram.

Dəvə handa, izi handa?
Köksüm ağrı, bağırim qanda.
Qoç Koroğlu axtaranda,
Sorağımdan utanıram.

Başım tüstürdə bacamdı,
Allah alsın, bu nə candı?
Kəseri yox qılıncımdan,
Yarağımdan utanıram.

Qızındığım dərd işığı,
Yurdumdur aşıq-aşığım.
Açammadım dolaşığı,
Darağımdan utanıram.

Bu nə ələk, bu nə xəlbir?
Əkin məni qəbir-qəbir
Dədəm məni yaxşı bilir,
Qırağımdan utanıram

Qarabağım toy başlığım,
Yalandır əsib-coşduğum,
İşığında söz qoşduğum,
Çırağımdan utanıram.

Alın məni dərd əlindən,
Asın buludlar telindən.
Kağızımdan, qələmimdən,
Vərəqimdən utanıram
Bəzən elə
arsızların, gorsuzların
yerinə də,
Yorğanında pələngləşən
döşeyində bəbirleşən
"Şir" qardaşın
yerinə də
utanıram.

Axşam burda,
səhər orda
Cılız-cılız,
xırda-xırda
duyguların,
arzuların
yiyəsinin yerinə də
kəmərinde ağır-ağır
gəzdirtəyi
pendirkəsməz
tiyəsinin yerinə də
utanıram

Qorxaq doğan, yaltaq doğan
şər qızı şər,
sənə necə ana deyim?
Döşeyindən xəbəri yox,
Köşeyindən xəbəri yox
"nər" oğlu "nər",
sənə necə ata deyim?
utanıram.
Qırlarına, Dürlərinə
qamçı vursan dala gedir,
öl, Koroğlu!
Gözəllərin gözəndən düşür,
abır-həya
üzəndən düşür
yığıcı yox,
aman Allah!

Bəs deyincə mən
özümü ağlamışam
sağlığımda.

Ayağımı cütlemişəm
barmağımı bağlamışam
sağlığımda.

Ağzımı da özüm çəkib,
gözlerimi qapamışam
Sənə bir iş saxlamadım,
utanıram.

öz-özüməndən utanıram,
məzarımdan utanıram.
O dünyada yerim hara?
cəhennəmin göbeyində,
qır qazanın bəbəyində?
yazığamı?
yox-yox əsla!
Mənim elə yerim ora!
Mənim elə yerim ora!

DARIXMIŞAM

Qayaların ipək-ipek,
Mamırına darıxmışam.
Kəndimizin yağmuruna,
Çamuruna darıxmışam

Rövşən ATAKIŞI oğlu

Nənəmizin pendirine,
Nehresinə, kəndirine,
Sarı torpaq təndirine,
Xəmirinə darıxmışam.

Sızıltımın ilk əlacı,
Salamımda ilk ahım.
Qonşumuzun bapbalaca,
Samirinə darıxmışam.

A DAĞLAR!

Yamacında tala-tala,
Dumanına darıxmışam.
Qışda bəyaz, yayda yaşıl
Tumanına darıxmışam,
a dağlar!

Suyum, duzum, çöreyimdi,
Həmişəlik görüyümdü.
Yaxşılıq üreyimdi,
Yamanına darıxmışam,
a dağlar!

Ağ buludun nəgməkarım.
Yağış səpə narın-narın,
Əzəl gündən o gülzarın
İlhamına darıxmışam,
a dağlar!

XIRMANINA DARI ÇIXAR

Oğulları qorxaq elin,
Qartalları tara çıxar.
Toyuqları azğın gedər,
Xoruzları fərə çıxar.

Kişilər var adamvarı,
Sızıldayır zarı-zarı.
Kişilər var aydan arı,
kişilər var kire çıxar.

Hər örtüyə tuman desək,
Hər gün "yar-yar", "aman" desək,
Yaxşılara yaman desək,
Dilimizə yara çıxar.

Rövşən, alış korun-korun,
Çatlayacaq baban goru.
Buğda əksən quru-quru,
Xırmanına dari çıxar.

...DÜZDƏN İSTƏ

Hər fəsilin öz bari var,
Gül-çiçəyi yazdan istə.
"Segah"ı tərən, kamandan,
"Kərəmi"ni sazdan istə.
Şər qazanı, şər tiyanı,
Qatışdırar yüz mayanı.
Üzü yansın çərheyanın,
Abır gəzsən üzəndən istə.

Ovcusansa əzəl başdan,
Anlayarsan gözəndən, qaşdan.
Keklikləri dağdan, daşdan,
Ahuları düzdən istə.

GÖRƏNDƏ

Yaxşılar tanıyıb cavanlaşsın,
Yaman qocalıram yaman görəndə.
Yüyürüb keçərəm aydın yolları,
Qırılır qədəmim duman görəndə.

Baxar ovcusuna, yara ağlayar,
Meşə dilə gələr, dəre ağlayar,
Ovlaq sızıldayar, bərə ağlayar,
Naşının əlində kaman görəndə.

Kəlmələr ağzımda, dilimdə bişər,
Başımdan dərd köçər, ağrı ötüşər,
Yadıma kəndimdə nənələr düşər,
On altı taxtalıq tuman görəndə.

ALIB DA QƏLƏMİ YAZMAMAQ OLMUR

2006-cı ilin yayında dostlara bir neçə gün Quba dağlarını dolaşdım. Şeir həmin günlərdə yazılmışdır.

Çəmən qönçə-qönçə ötirilənibdir,
Kollar bənövşəyə çətirlənibdir.
Ceyranlar cığırda sətirlənibdir,
Ürküdüb sırasın pozmammaq olmur.

Duman tala-tala, dəre mürgülü,
Gədik yuxudadır, bərə mürgülü,
Sirdaşı oyaqdır, fərə mürgülü,
Bunu özge yerə yozmammaq olmur.

Gölməce qavaldır, yağış əl kimi,
Çiçəklər islanıncə tel kimi,
Ağ bulud zirvədə ipək tül kimi,
Əl atub öynindən üzümək olmur.

Tala çərmək qurub, qaya keşikdə,
Külək laylay deyir, bulaq beşikdə,
Dayanmaq olarmı evdə-əşikdə?
Gəlib bu yerlərdə gəzməmək olmur.

Yayın bu vədəsi yaz hardan gəlib?
Sinəm ocaq olub, köz hardan gəlib?
Bilmirəm, könlümə söz hardan gəlib?
Sevgilim, adına düzməmək olmur.

Bu yerdə hər şeydə haqq yerindədir,
Şahıq şahlığında, taxt yerindədir,
Rövşən, deyəsən, bəxt yerindədir,
Alıb da qələmi yazmammaq olmur.

BU HƏSRƏTİN CANI NƏYMIŞ?

(Yurd həsrətimə)

Bu həsrətin canı nəymiş?
Üzülmür, qardaş, üzülmür.
Aylar yonur, illər yonur,
Nəzilmir, qardaş, nəzilmir.

Gəldi yay ilə, ox ilə,
Qəlbimə toxuna-toxuna,
Çıxası demir toxunub,
Süzülmür, qardaş, süzülmür.

Alıb yerdən yerə çırpıdım.
Bir yox, min bir kərə çırpıdım.
Araz yudum, Kürə çırpıdım.
Əzilmir, qardaş, əzilmir.

Filologiya elmləri namizədi
Fəxrəddin Əliyev
(Ardı növbəti sayımızda)

Kürdlərin coğrafiyası və yerləşməsi

(Əvvəli ötən sayımızda)

Hər dəfə Allahı onun ayrı-ayrı sifətlərinin inostasiyası olan dörd mələk müşayiət etmişdir. Əlinin dövründə belə mələklərdən biri də Məhəmməd idi.

1) Belə nadir bir təsvirin şəkli (misdən döymə kiçik fiqur) A.Marinin məqaləsinə əlavə olunub.

2) İlk dəfə prof. D.A.Xvolson buna etiraz edir ki, yay vaxtı (təmmuz ayı - 1 iyul) yezidilərin heç bir bayramı olmur. Ancaq çətin ki, bu, həlledici sübut olsun.

3) Turayev, (ist. Drev. Vost., 1, 78). Ola bilsin ki, yezidilərdə indiki saveylərlə nəse ümumi bir şey var (məs: su ilə təmizlənmə və çimmə adətləri). Onlar bərdə bax. Ərzumda baş konsul A.A.Adamov, İrak Arabskiy, 1912, səh. 224-260.

4) Qeyd etmək lazımdır ki, keçmiş zamanlarda yezidilər daha çox idilər. Cəzirenin məşhur knyazları haqqında "Şərəfname" yazır ki, nə vaxtsa onlar "allahsız" yezidi təriqətinin adət və ənənələrinin dalınca gedirdilər. (tərcümə, 1,142). 1853-56-cı illərdə Bayaziddə bizim rastlaşdığımız **sepiki** qəbiləsi islamı qəbul etmiş (Averyanov) yezidilərdən ibarət idi. İranda, mənim bildiyim Maku xanlığında ancaq bir yezidi kəndi vardır. (Cabbarlı kəndi - 25 ev) müq. Et. Mənim "1905-ci ildə Maku xanlığına səfər haqqında hesabatım", 23-24.

5) Özlərini "əhli-həqq" adlandıran "Əli-allahilər" bizdə Rusiyada Yelizavetapol quberniyasında və Kars vilayətində də vardır. Ancaq Qafqazda onlar, əsasən kürd mənşəli deyillər. Xüsusi din kimi onlar xəritədə də göstərilib, bax: Zap. Kav. Otd. Qeoqr. Obs. 1897, kn. XIX i Kavqaz. Kalendar 1907.

6) Muq. Et. Məs. "Bostan-əs-səyahət", səh 371.

Ancaq sirin tam açılışı Əlinin vaxtında deyil, sonrakı Baba-Xoşin və Sultan - Sohakin təcəssümündə baş verdi. Yeri gəlmişkən, Allah özü yoldaşlarını başçılarından asılı vəziyyətə qoymuşdu.

Sektanlar ruhun köçürülməsi adətində inanırlar. Deyirlər ki, ölüm "ördəyin suya baş vurma" kimidir. Bir yerdə batır, başqa yerdə çıxır. Onların siğə qarışdırıldığı adəti maraqlıdır. İntriqalar arasında xüsusi çöhrəyin və xüsusi şəkildə qaynanmış etin bölünməsi mərasimi də mühüm rol oynayır. Hətta bu, pırcastie haqqında xatirə saxlamış sektanın qədim xristianlar olması ehtimalını söyləməyə əsas vermişdir. Əlbəttə bu, doğru deyil. Belə ki, sekta öz istiqamətinə görə xristianlığa heç bir ümumi oxşar cəhətə malik deyil. Əlişahilər müsəlmanlarla düşmənçilikdə yaşayırlar. Türkiyədə bütöv Dersim dairəsini tutmuş və türklərə qarşı öz itaətsizlikləri ilə məşhur olan müəmmal qızılbaşları da öz təriqətlərinə aid etməyi lazım bilmişlər. Fars təriqətləri açıqdan-açığa təsdiq edirlər ki, qızılbaşlar onların həmməzhəbləridir və bu adın özü də türkçə farslara verilməmiş nalayiq addan başqa bir şey deyil. Təriqətin Kiçik Asiyaya İrandan yayılması da dolayısı ilə bununla təsdiq olunur.

Türk qızılbaşlarının olduqca maraqlı bir inamını qeyd etməyə dəyər. Onlar Tanrının müntəzəm təcəssümünə inanaraq belə hesab edirlər ki, məğlubedilməz döyüşçü Əli ecəzkar xəncərini Rusiyaya verib ki, eyni zamanda Əliden "yaşıl fərman almış İngiltərənin köməyi ilə türklə-

ri məğlub etsin. 1913-cü ildə Sivas vilayətində səyahət edən rus alimi təriqətçilərdən əşidib ki, guya Əli deyib 30-cu ildə gələcək (yəni 1330-cu hicri) və 32-yə qalmayacaq. Təsadüfi uyğunluğa və mövhumatçı xalqa görə, yuxarının göstərişi kimi qorxunc təsir edən müharibə məhz 30-cu ilin axırında başlayır".

1) İslamilər təriqətinin yaradıcısı atri-

V.F.Minorskiy və İnan Kürdistanının Şikaki kürdləri

butdan məhrum olan Allah özü deyil, Mələk-Əzimidir. Sonuncu tamamilə ilk ipostasıyaya (Mələk Əzimə) aiddir.

2) Əli-Cilahinin həm İnan, həm də Türkiyədə başqa xalqlar arasında da yayılmışdır. Kiçik Asiyada ona çoxlu türkmənlər, İranda - Azərbaycanda isə çoxlu təriqətçilər vardır. Rəvayətə görə, Türkiyədən təriqətin başçılarını dəvət etmiş Qara Qoyunlular sülaləsi ilə çoxalmışdı (XV)

3) Oxşar əfsanələri fransız konsulu Trenar da eşitmişdi. Onun məqalələri P.İ.Averyanov tərəfindən "Izv. Kitaba Kavkaz V.Okr. 1905, №7,8, 1907 №19. Çap olunmuşdu.

4) V.A. Qordlevskiy, "Rus. vedom.", 23 okt. 1914, eyni zamanda 16 yanvar 1915. Adı çəkilən müəllif orada "Kürdlərin həyatından" adlı yığcam, dəqiq, zəngin məzmununa malik olan məqaləsi xüsusi diqqətə layiqdir.

Əli-allahilərin yazılı ədəbiyyatı var. O cümlədən qorani ləhcəsində də mövcuddur. Mənə ilk dəfə bu əlyazmalardan birini, "Sərəncam" kitabını əldə edib çap etdirmək səadəti qismət oldu. Mənim son səyahətimdə (1914), nəhayət mənə Həvramanda keçilməz qayaların və uçuruma tökülən çayın arxasında gizlənmiş pərdi-var təriqətçilərinin bədnam məbədinə tapmaq və baş çəkmək qismət oldu. Gözəllik baxımından daha maraqlı olan, daha nüfuzlu sayılan, ancaq Qərbi Zohabda yerləşən Baba Yadigar ziyarətgahını mənə qədər iki rus səyyahı bir Bode və polk. Cuelkov olmuşlar.

Nüfuzlu təriqətçilərin zəmanəti sayəsində mən Baba Yadigarın bütün gizli nümunələrinə baxa bildim. Burada hər qarış torpaq xatirələrlə yoğrulub. Məs, mənə danışdırlar ki, təriqətçilərin bir yığıncağında, hansısa bir dərviş mistik ekstaz vəziyyətində məqbərənin meydançasından "Mən gəldim, Baba Yadigar, mənə qəbul et" sözləri deyərək özünü dərin dərəyə atdı. Şayisə bu yığılmanı möcüzəyə çevirdi. Ancaq qərəzsiz şahidlər, əfsus ki, dərvişin

ağır yaralanıb öldüyünü deyirdilər.

Bələdçilərim mənimlə elə mehriban idilər ki, hətta xatirə olaraq mənə məqbərədən bir çıraq və müqəddəs Kasalan bu-lağından bir fincan götürməyə icazə verdilər.

Bütün bu səfərdən mənə unudulmaz təəssüratlar qalmışdı və mən bu başlığı mənim yol gündəliyimdən xülasə ilə bitir-

keçirəcəyik. Abovyan kürdləri "Şərqi cəngavərləri" adlandırmışdır. Bu tərif əhəmiyyətli dərəcədə öz əhəmiyyətini saxlayıb, xüsusilə bu günə qədər. Əgər qabaqcadan Şərən qoysaq ki, bu, ancaq kürdlərin yüksək sinfinə (qəbilə başçıları, mülkədarlar) aiddir və onun praktiki əhəmiyyəti daha çox Kürdüstanda həyat tərzi-nin ortaəsirliliyinə işarədir.

Kürd, əlbəttə, alçalmış və təhqir olunmuşların köməyinə tələsən Caballero dela triste Siqura oxşamır. Amma əslində orta əsrlər üçün öz qartal yuvasında yaxın adamlarını yedirən, ov və mahnını sevən, yanından su və quru yolu ilə aparılan hər şeydən rüsum alan, qaranlıq gecədə böyük yolda dəliqanlı eyləncəsindən yorulmayan, arabir səmimi bir coşğunluqla kafirləri darmadağın etməyə yollanan və yolüstü zəif xristian Vizantiyasını qarət etmək firsətini əldən verməyən, əcdadı ilə öyünən hər hansı bir baron daha tipik deyilmə? Kürdüstanın göstərilən pərkəndəliyi, suveren dövlətlərə Türkiyə, İran münasibətdə qeyri-müəyyənliyi, əsilzadə təbəqənin tam üstünlüyü, kəndlilərin asılılıqlarının təhkimli xarakteri, şübhəsiz kürdlərdə belə feodal xüsusiyyətlərini yaratmışdı.

1) Köhnə Türkiyədə məhz ayrı-ayrı dağ vadiləri hakimlərinə aid olan onların hamısı, çətin ki, "dərebeyliyi" adına uyğun gəlsin. Halbuki öz ibtidai sərhədlərindən çıxmış Həkəri, Bohtan, Süleymaniyyə özlüyündə bütöv knyazlığı təmsil edirdilər. Qeyd etmək maraqlıdır ki, İranda Kürdüstan, (Ərdalan) hakimi yüksək Vali titulu daşıyır, tam müstəqillikdən faydalanır və Gürcüstan, Luristan, Ərəbistanla birlikdə rəqailərdən birini - almaz sarığı tutaraq şahın şahlığa investurasında iştirak edirdi.

2) Aşağıda bu müəllifdən tam çıxarış verilmişdir.

Götürsək, məsələn, onların öz mətnləri ilə fəxr etmələrini - mən burada, kürdlərdə necə xoş əhval yaratmağın kiçik bir sirtini açacağam. Səyahət zamanı mən evvəldən qəbilə başçılarının genekologiyasını tərtib etmişdim və sonra onlarla görüşəndə, qəbildən başlayırdım soruşmağa ki, Bakir ağa hansısa Baiz ağa, ya Pirov ağanın əmisi oğludur, yoxsa əmisi nəvəsi? Burada bütün yığılanlar birdən dirçəlirdilər və izahat sonsuz olaraq yağdırdı. Kürdüstanda öz əcdadlarının çox şaxəli 10-15 nəslini əzbər bilən savadsız adamlar az deyil.

Belə münasibətləri başqa paralellərdə də tapmaq olar. Sarayda geniş şən həyatın nümayəndəsi kimi mənim dostum, türklərin Tebrizə hücumu zamanı, 1914-cü ilin dekabrında öldürülmüş bədbəxt Sərdar Mukri gözümün qabağına gəlir.

1911-ci ildə o, təkid etdi ki, biz onun malikanəsinə gedək. Biz yaxınlaşdıqca beş dəqiqədən bir bizə yeni atlı dəstələri qoşulurdu. Sonra Sərdarın oğlu bizi salamlamağa çıxdı. Kənddə isə bizi o özü qarşıladı və xidmətçilərin, kəndlilərin sıraları ilə bizi çarhovuzun ətrafında çadırlar qurulmuş bağa apardı. O saat uzun çəken yemək başlandı. Sonra çay, sonra musiqi və mahnı sədaları altında yenə yemək. Bu, nəticə bizim üçün deyildi.

Araşdırdı və hazırladı:

Tahir Süleyman

(Ardı növbəti sayımızda)

Üç ən əsas səbəb kürdlərin xarakterinə təsir etmiş və etməkdədir Orta əsr xırda kürd mülkiyyəti; Əsirətlərin qəbilə quruluşu və nəhayət, kürdlərdən kobud siyasəti mübarizə məqsədilə istifadə olunması. Sonuncu ancaq Türkiyəyə aiddir.

Bütün bu faktları biz aşağıda nəzərdən

Kürdlərin xarakteri

1) В.Минорский - материалы для изучения персидский читай иранской секты Люди Истины Али-Илахи, 1911, часть 1.

2) Şəkil: O. Манандор. Иллюстрированное Лейтунг, 30, Ы/В, 1908, №3383.

3) Qiraət kitabxanası: 1954, т.123, Ы/Ы/Ы щисся - "Путевые заметки ст. сов. бирена К.Бодэ, члена рус. Геог. Обш., бывшего первым икретрем рес. Имп. Мисси в Тегеране".

110 salîya Erebe Şemo

Barîyê Teyfûr

Destpêk hejmara 69-70

Carekê, êvareke zivistanê, em tev dora tendûrê rûniştin. Pak tê bira min, bavê min ji me ra gilî dikir û wa digot:

-Êvar bû. Baraneke hûr dibarî, bakî sar ji pê ra dihat. Ez û zara va şil bûbûn, me serma dikir. Em hatine kêleka gundekî. Ew gund Azat bû. Merekeke tek li kêleka gund hebû. Me xwe li merekê girt, em çûn ketine merekê. Nanê me bi me ra pir hebû, lê di merekê da ardû tunebû, ku me agir dada, xwe pê germ bikira û kincêd xwe ziha bikira. Kûre-kûra zara bû, digirîyan. Min pišta xwe vedikir, herdu zara ji dikirine paşla xwe, germ dikir û ber dilê wan da dihatim, ku negirîn.

Qulçekî merekê gîha tê da hebû. Wextê tarî kete erdê, zaro hê digirîyan, kerr nedibûn. Mecala min hate birînê. Ez rabûm, min gîha ji hev vejand, orta gîhê kûr kir, lihêf raxist, zaro kirine nav û gîha jorda avîte ser, ez ji ketime nava gîhê. Min xwe da ber pišta zara û velezîyam. Zaro zû germ bûn, êdî nedigirîyan. Zef nekişand, zaro ketine xewa şîrin.

Dilê min hevekî rehet bû. Guhê min ji seqirî ji dest girî û zîwe-zîwa zara. Ez ketime mitala, difikirim, bona wê min ji sedî sed nizanibû ku ezê bi van zara va kuda herim?... Herim kîjan gundî, ku min nas bikin bona ez karê rênçberiyê ji xwe ra peyda kim. Alîkî ji îdî wextê rênçberiyê ji derbaz bûbû.

Di wan mitala da ez ji wexteke şevê xewra çûm. Nizam ez zef yan hindik razam, nişkêva reqînîya dêrê hat. Ez hişyar bûm; min nihêrî ro hatibû nîvro, kuleka merekê da tîrênca tavê dabû binpîya me. Ji bin gîhê min dîna xwe dayê merîkî hupizî

bejineke dirêj lê, qasî ejdahakê, qafekî terîkî lê simêleke bijoqî qaline lê, birî hatibûn ketibûn ser çeva, meriv nizanibû çevêd wî hene, yan na, dirganeke hesinî dêst da derê merekê vekir, hatê hundurê merekê. Merê hevekî bînerdê bû. Wextê ewî

lingê xwe pêpêlingê da avît, berê xwe da gîhê û hêdîka hat, ez tirsîyam, ku eva merîya me bibîne, wê bona vê gîhayî xwe min û zara bikute, çimku lingê me herî bûn, gele gîha ber pê me ziyayî bûbû.

Min gîha hêdîka ber çevê xwe da alîkî û dîna xwe da wî, çika wê çî bike. Wextê hate orta merekê, çawa ku dewsa lingê me dît, nişkêva sekinî, dîna xwe da dewsa lingê me, kûz bû, serda nihêrî. Lê min xwe usa telandîye, bîna xwe çikandîye, ku qet bîn ji min derneyê. Usa kerr im, ku ez pak texmîn dikim çawa dilê min davêje. Ez ditirsim, ku ew me bibîne û têke qalme-qalm, zaroyê ziravqetîyayî bibin.

Ew merî vegeyîya, çû, dîsa ber dêrî kûz bû, dewsa lingê me nihêrî. Wî çaxî Dewrêşê kurê min hizê da xwe, ku welgere ser kêleka dinê. Min bi herdu desta qayim girt, ku qet nelipite, deng jê dernekeve û ev ejdahê terîkî li me nehese.

Dîsa dora xwe nihêrî, li herîyê nihêrî û lingê xwe avît, hate nêzikî gîhê. Lê nihêrî gîha tev pêpes kirine. Nişkêva bi zmanê xwe bû bile-bila wî, xeberda. Min fem nedikir ewî çî digot, nizam dida xebera, yan nifir dikirin. Ewî ew dirgan xweşeve kir, ku gîhê rake. Lê ku ew dirgan di gîhê ra bikira, dirgan wê li zara keta, zaroyê birîndar bikirana. Ewî ku milê xwe bilind kir bona dirganê jorda bîne, gîhê rake, ez ji nişkêva ji nav gîhê rabûm. Alîkî niçê lihêfê ji serê min bû.

Çawa ewî ez dîtîm, bû qîjîniya wî. Dirgan avît û revî, çû derva. Zaro ji hişyar bûn, pirsîn: "Bavo, çî qewimîye?". Min got: "Qet tişte neqewimîye, xweyê merekê hatîye dibê rabin, bese razên".

Lezekî şûnda gundî hatin, bi jin û zara va tije li ser me bûn. Ji min pirsîn:

"Tu çî merî yî?". Min ji wan ra halê xwe û zara gilî kir. Pîrçîniya cmaetê bû, li me û xweyê merekê dikenîyan.

Bavê min eynê wî gundî huruma - Azatê da, xût mala wî hurumî da bû rênçber. Navê wî Todor bû. Li wî gundî yeke kurd hebû. Bavê min zewicî, ewa kurd sitend.

XU XU HÎNBÛNA XANDINA NIVÎSARA KURMANCÎ

Diya min diçû di mala da dixebitî: hirî dişûst, şe dikir. Du xûşkêd min ji hebûn: Çîçek û Gogê.

Bavê min havînê diçû ber dêwêr, lê zivistanê dibû xulamê wan, çimku zaro hûr bûn, heqê havînê

em di goma wan da yanê ji tewla wan da rûnên, xwe germ bikin, heta diya me şuxulê xwe kuta dikir. Zivistanê gomêd pêz da û tewla da germ bû. Dewletîya dikire ser me, ku em miqatî afirê dewarêd wan bin, nehîlin gîha yan kurûom têkeve dest-piyê wan. Em sibê heta êvarê ber afirê hespa, gamêşa û dewarêd mayîn notîla pepûka, tî û birçî diman, heta diya me karê xwe kuta dikir.

Wextê ez pir-hindikî mezin bûm, îdî min zef dixwest bibûma dûajo. Birêd min givrik bûbûn, bihara bavê min ra diçûne çolê, alî bavê min dikirin. Bavê min ew hîni rênçberiyê dikir.

Erebê Şemo û xanima wî

têra me nedikir, ku me serê xwe pê xweykira.

Ew mereka em tê da diman, me tendûr kiribûyê, lê tendûra me zivistanê gele roja ne dihatê dadanê. Eme bê dewar bûn, sergînê me tunebûn, ew pesariyêd me ji çolê berev dikir, têra me ne dikir.

Her ro diya min diçû mala ra rojheq dixebitî, diya me lavayî li wan dikir, ku îzina me zara bidin, ku

Bihara ewlin bû, wextê belekî ketibûne erdê, tavê îdî germa xwe dabû hemû çiya û newala. Ber belekîya qalçîçeka kulîlk dabûn. Rojeke xweş bû. Îzina min dan, ez ji bi wan ra çûme ber dêwêr. Paşê wextê hewa lap germ bû, carna îzina min didan ez bi wan ra diçûme ber pêz, çiyê dût. Pez zûda zabû, karê berxa dikirin, ku berx ji derkevîne çêrê. Bavê min îzina min da, ez bûme

dûajo. Ew roj rojeke mine zef ezîz bû, ji şabûna lingê min erd nedigirtin. Diya min dewsa hevana nîn torbekî biçûk min ra dirûtibû. Bendekî sor ji avitibû torbe. Gava ku min torbe davîte situyê xwe, bendekî sor herdu alîya va ser min da dihat. Ez zef kaw dibûm û min tirê ez îdî çivanekî tamam im.

Rojêd ewlin, gava em çûne ber pêz, wan roja diya min ji bi me ra dihat pincara çolê nişanî me dida: siping, tişo, mendik û yêd mayîn. Bi vî pincare me - rênçberêd çolê gerekê nanê xwe bixwera. Diya min nêzikî heftêkî bi me ra dihat, her carekê du-sê see-heta zêde ne dima. Me ku pincara nas kir, îdî diya me bi me ra nedihate çolê.

Her sibe diya min nan û xwê dadigirt û digot:

-Lawo, nanê we hindik e, lê îdî hûn li baharê ketine, ji xwe ra pincare biçinin, pêz bidoşin, pê nanê xwe bixun.

Wextê me pincara berev dikir, birêd min ji bir dikirin, pincara xwerinê û hêşinaya mîna wê ji hev kîvş nedikirin, nas ne dikirin. Min pincara xwerinê nişanî wan dida.

Êvarê, wextê em dihatine mal, diya me şiv dida me, ser şivê dibû xeberdan derheqa nanxwerinê û pincara çolê, lawika digot:

-Kesek notîla Erebe pincare nas nake, em ji bir dikin, Erebe pincare nişanî me dide, me hîn dike.

Diya min şa dibû, digot:

-Kurê min bi aqil e, sil-ametî ku mezin be, ewê bibe çivanekî pispor.

Bavê min ji fesala çêrandinê, çiyêd xweş nişanî me dida, digot ku kîjan hêşinayî zirar e. Gele cara bavê min ji min ra digot:

-Lawo, pez carna jerîyê dikeve, gerekê xûnê jê bidine berdanê, ku heywan telef nebe. Ewlê biharê pez li qira diçêre, timê şoreketê dikeve, gerekê hûn wê çaxê miqat bin, nehêlin pez şoreketa baharêye ewlin zef bixwe. Şîrê gengezê ji hemûşka çêtir e, lê ya lape çetin bona pêz ew kepenek e.

Gele temî didane me û em hîni şivantîyê û gavantîyê dikirin.

Wextê çayîr bor bûnş hêşinayî pir dibû, diya min dîsa dihatê çolê û em hîvi hêşinaya mayîn kirin, ya ku tê kelandinê, dikin nav xwerinê. Ew pincara soxûk

bû, sipîdak, gûlik, mendik, piqask û yêd dinê bûn. Ew pincara me li çolê diçînî, dikire torbê xwe, dianî mal. Diya me ji tev paqij dikir, hinek dikire tîrşînê û ew ji bona xwerinê bê.

Lê wexta em hinekî mezin bûn, îdî dikete payîzê, diya me temî dida me, ku her yek ji me gerekê pêşe pesariyêd hişkîrî banîya mal. Me hemû gilî-gotinêd diya xwe bi dil û eşq diqedand.

Heta kete kûrana payîzê, me pir ardû bi wî teherî top kir, anî. Dê û bavê me bi me ra şa dibûn, çimku em qet vala nedisekinî û destevala ji çolê ser malê da nedihatî.

Payîzê eme rête-tezî bûn. Me zef serma dikir ji dest şilfê-şilopî, hisreta me cîkî germ bû, ku me xwe lê germ bikira. Me digot: "Gelo kengê payîzê bê, berf bikeve, em heywanet bela bikin û herine mala xwe, rehet bin".

A, bi vî teherî sala ewlin derbaz bû ya rênçbertîya min.

Nivîndê me lihêfêke mezin bû, yek ji yeke biçûk bû. Kulavekê meyî peritîyî qul-qulkî û du heb qisîlêd me ji hebûn. Me dianî pelexa rinde nerm radixist, qisîl di jor da davête ser, kulav ji top dikir, dida ber serê xwe. Çiyê me - zara başqe bû. Gele cara me - zara qirka hev digirt, çika kîjan ji me têkeve ortê, çimku orte germ bû.

Lê ezê ji giçka çûktir bûm, timê ez diketim orta giçka.

Berev kirina pincare û topkirina sergûna hevekî halê me xweş kir.

Wê zivistanê, wextê me pez li mala bela kir, xaniyê me îdî germ bû. Ardûyê me pir hebû. Diya me bi eşq û dil tendûr dadida. Wextê tendûr gurr dibû, em dora tendûrê rûdiniştin. Lê çaxê diya me nan dipet kuta dikir, dianî pot û palasê me davîte ser tendûrê, dinixamt, ku tendûr sar nebe, em şevê serma nekin. Êvara em rûdiniştin dora tendûrê, nivînek jorda davîte ser tendûrê û lingê xwe tê da germ dikir.

Bavê min heqê pêz carna bi peretî, carna ji bi genimî distend. Serî her pezekê girvanke genim diket, lê serê dewarekê girvanke û nûv diket, ji ewlî baharê heta payîzê...

Dumahî heye

Переговоры по поводу принятия закона о нефти в Ираке зашли в тупик

Переговоры между основными иракскими партиями по поводу принятия ключевого для страны закона о нефти зашли в тупик, сообщает Associated Press со ссылкой на источники, близкие к переговорам. Представителям суннитов и шиитов не удалось достичь соглашения с переговорщиками, переставшими курдскую общину Ирака. Теперь проект закона будет возвращен для обсуждения лидерам партий, которым предстоит найти пути выхода из сложившейся ситуации.

В июле с.г. принципиальные положения закона были утверждены правительством страны, и проект был отправлен на детальную разработку в парламентский комитет. Однако детали разработанного законопроекта вызвали недовольство курдских пар-

ламентариев. Основным камнем преткновения является вопрос контроля за нефтедобычей. Суннитское большинство, проживающее в центральной части страны, настаивает на своем доминирующем контроле за нефтяными ресурсами, что вызывает протест курдского меньшинства, проживающего в богатой нефтью северной части страны. Несогласованным также остается вопрос ком-

петенции в принятии решений в сфере нефтедобычи. Сунниты и шииты выступают в пользу принятия парламентом решений по поводу предоставления прав на разработку крупных нефтяных месторождений, а курды настаивают на расширении прав местных властей в этом вопросе.

Ранее министр нефти страны Хусейн аль-Шахристи заявил, что Ирак планирует в те-

чение десяти лет удвоить добычу нефти и довести ее до более чем 6 млн барр. в сутки. Ирак планирует пробурить 2 тыс. новых скважин и начать разработку новых месторождений.

В настоящий момент в Ираке нефть добывается на 27 месторождениях и около 50 месторождений ждут освоения.

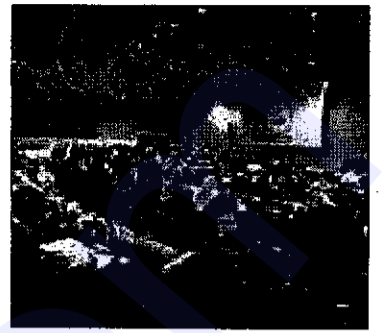
Кроме того Ирак рассчитывает на треть - с 115 млрд барр. до 158 млрд барр. - увеличить объем доказанных запасов нефти. Ирак также планирует увеличить с 3,1 трлн куб. м до 4,7 трлн куб. м добычу природного газа.

До американского вторжения в марте 2003г. Ирак добывал чуть менее 3 млн барр. нефти в сутки, из которых около 2 млн барр./сутки экспортировалю.

Иракский парламент принял решение перенести дату проведения референдума в Киркуке до мая 2008 года. В субботу иракский парламент рассмотрел предложение Верховной избирательной комиссии об отложении референдума в Киркуке.

Депутат от объединенного курдского блока Пестван Ахмед заявил, что вопрос о проведении выборов находится в компетенции Верховной Избирательной комиссии и в настоящий момент

дума комиссией было принято чисто по техническим причинам. Верховная избирательная комиссия до мая 2008 года исключила

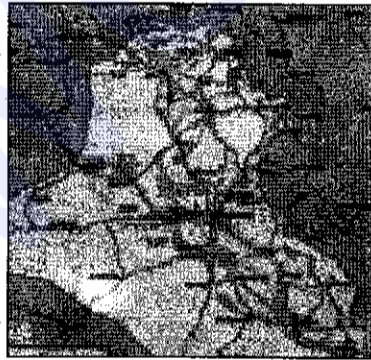
Иракский парламент перенес дату проведения референдума в Киркуке

мы вынуждены были согласиться с ее решением.

Как пояснил Пестван Ахмед, решение об отложении референ-

не только возможность проведения референдума по Киркуку, но и вообще каких-либо выборов в стране.

"ВОССТАВШИЕ ПЛЕМЕНА" АНБАРА ОБЪЯВИЛИ ВОЙНУ АЛЬ-КАИДЕ

"Совет восставших племен" провинции Анбар возглавит шейх Абу-Риша, брат убитого недавно шейха Ахмеда.

Как заявили его представители, восставшие племена ведут подготовку к нападению на базы "Аль-Каиды" и "Исламского правительства Ирака". Базами террористов являются суннитские провинции Салахэддин и Анбар.

АКАДЕМИЯ ПЕШМАРГА ВПУСТИЛ 1100 БОЙЦОВ

Состоялся выпуск в Академии пешмарга, приуроченный к годовщине начала Сентябрьского восстания 1961 года. В числе присутствующих на церемонии был представитель президента Курдистана генерал Шахаб Ахмед, а также гражданские лица, включая представителей езидского духовенства из Центра Лалеша.

ОФИЦИАЛЬНАЯ ДЕЛЕГАЦИЯ ПОСЕТИЛА ПОСТРАДАВШИЕ СЕЛЕНИЯ В ШЕЙХАНЕ

Министр окружающей среды Регионального правительства Курдистана Эрмин Осман, министр без портфеля Регионального правительства Халиль Шамо (езид), заместитель губернатора Мосула Хосро Горан и глава комиссии по 140 статье конституции посетили поселки Кирадиз и Сипа Шейх-Хыдыр в Шейхане,

пострадавшие от крупномасштабного теракта в августе.

Целью посещения было установление принципов распределения помощи пострадавшим (на последние цели выделено 10 миллионов долларов).

ПОЗДРАВЛЕНИЕ!

Алиев Азиз Зияевич один из видных общественных деятелей курдской общины Казахстана и стран СНГ защитил диссертацию на тему: "Особенности обоснования управленческого решения в инновационном менеджменте". Решением Диссертационного совета Академии проблем безопасности, обороны и правопорядка от 3 августа 2007г. Алиеву Азизу Зияевичу присуждена ученая степень кандидата экономических наук. Алиев Азиз Зияевич избран Профессором Академии.

Редакция нашего газета "ДИПЛОМАТ" от души поздравляет Азиза Зияевича с при-

своением высокой научной степени и желает ему дальнейших творческих успехов как на научном поприще так и в активной общественной деятельности.

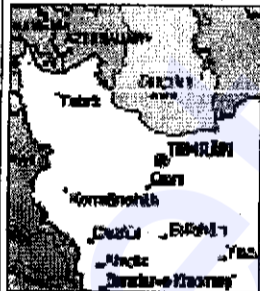
Х.ЗИБАРИ: ИРАК НЕ ПОЗВОЛИТ ТУРЦИИ ВМЕШИВАТЬСЯ В ДЕЛА КИРКУКА

Как Турция не хочет позволять Греции вмешиваться в дела Измира так и мы не желаем позволять Турции вмешиваться в дела Киркука. Об этом заявил министр иностранных дел Ирака Хошнар Зибари в интервью телеканалу "Си-Эн-

Эн Турк". Он опроверг наличие иракско-турецких договоренностей по вопросу РПК, отвергнув турецкое толкование заключенного между премьер-министрами Ирака и Турции Меморандума и взаимопонимания. По его словам, Меморандум не прошел необходимой подготовки, и потому иракское правительство не считает себя связан-

ным им. Касаясь проблемы Киркука, он подчеркнул, что Ирак не никому не позволит вмешиваться в свои внутренние дела и настаивает, что этот вопрос должен быть разрешен с помощью референдума.

ТЕГЕРАН: ДОКЛАД ПЕТРЕУСА НЕ ОСВОБОДИТ США ОТ ПРОБЛЕМ

Доклад генерала Петреуса не освободит США от проблем. Об этом заявил пресс-секретарь МИД Ирана Мухаммед Али Хусейни. Он заявил, что США с 2003 г. были совершены в

Ираке большие ошибки, и президент Буш желает переложить свои ошибки на других и под этим предлогом оставаться в Ираке как можно дольше.

КУРДЫ НЕ СОГЛАСНЫ ОТЛОЖИТЬ РЕФЕРЕНДУМ

Курды не согласны отложить референдум по Киркуку. Об этом заявил представитель Политбюро ДПК и ИСКР Рашид Мирани и Косрат Расул, являющиеся координаторами от своих партий по вопросу проведения референдума. Заявление было сделано на пресс-конференции, состоявшейся во время посещения ими провинции. В ходе этого посещения О.Мирани и К.Расул встретились с представителями местных властей.

существует реальная опасность, говорится в сообщении, что болезнь может перекинуться на соседнюю с Киркуком и Сулейманией провинцию Дияла, расположенную к северо-востоку от Багдада.

Из-за насилия и отсутствия стабильности в ней закрыта большая часть медицинских учреждений.

"Если эпидемия затронет провинцию Дияла, это грозит реальной катастрофой", - заявил газете л'Ас-Сабах генеральный инспектор Министерства здравоохранения Ирака Адель Мохсин Абдалла.

Из Курдистана холера может перекинуться на другие провинции Ирака

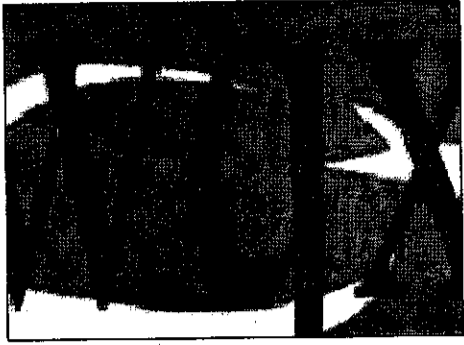

с подозрениями на холеру приближается в них к 13 тысячам, отмечено 10 смертельных случаев. Такие данные со ссылкой на представителя Минздрава Ирака приводит в субботу иракская правительственная газета "Ас-Сабах".

Наиболее сильное распространение эпидемия получила в провинции Киркук. В Багдаде, других провинциях Ирака случаев заболевания холерой пока не зафиксировано. Однако

Более тысячи случаев заболевания холерой отмечено в трех северных провинциях Ирака - Сулеймания, Эрбиль и Киркук. Число больных

Владельца издательства "Tevn Yaunlari" судили за использование в письме курдских букв "W, Q, X"

Гражданин Турции, житель города Стамбула, владелец издательства "Tevn Yaunlari" - Махди Танрыкулу, не выдержав постоянных издевательств над курдским языком со стороны прокуроров Диярбакырской республиканской прокуратуры, с огромным удовольствием и молниеносной скоростью распространяемых турецкой прессой по всей стране, написал жалобу в Стамбульскую прокуратуру. Дело в том, что курды, проживающие в Диярбакыре говорят на ломанном турецком, смешанном с курдским языком, по этой причине они часто становятся жертвами насмешек со стороны турецких журналистов, в том

числе и прокуратуры.

Однако жалоба М. Танрыкулу, написанная на курдском языке, с применением букв курдского алфавита, отсутствующих в турецком и потому запрещенных к применению, обернулась против него самого же. Владельца издательства "Tevn Yaunlari" обвинили в нарушении Закона "О буквах турецкого алфавита и правилах их применения".

Дело Махди Танрыкулу было передано на рассмотрение в Первый мировой суд г. Стамбула. На судебном заседании М. Танрыкулу стал говорить на курдском языке. На вопрос судьи, почему до начала судебного заседания, находясь в коридоре, ответчик говорил на турецком, а на суде на курдском языке, М. Танрыкулу ответил, что знает турецкий язык, однако полностью выразить свое мнение по данному делу может только на родном курдском языке.

Суду пришлось искать переводчика курдского языка, к счастью, он оказался поблизости, им стал секретарь суда - Закария Аслан.

На следующем судебном заседании, прошедшем 13 сентября, М. Танрыкулу снова воспользовался услугой переводчика. Он передал в суд трехстраничное ходатайство на курдском языке. "Судья был в гневе, однако согласно международным договорам, каждый имеет право делать заявления, давать объяснения и показания, выступать в суде на родном языке. Я лишь воспользовался своим правом", - рассказал после завершения судебного процесса Махди Танрыкулу.

Тем временем суду пришлось выплатить Закарие Аслану 175 турецких лир, что составляет примерно 137 долларов США за выполненную им услугу.

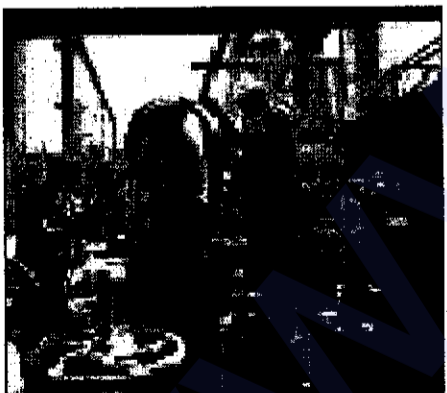
М.МУТТАКИ: ИРАНСКО-КУРДСКИЕ ОТНОШЕНИЯ НА ХОРОШЕМ УРОВНЕ

"Отношения между Ираном и Региональным правительством Курдистана находятся на хорошем уровне" - заявил министр иностранных дел Ирана Манучехр Муттаки в интервью агентству ИРНА.

По его словам, правительство Тегерана в прошлом являлось гарантом для курдов, и сейчас иранские компании играют большую роль в строительстве экономики Курдистана. Он назвал "естественными правами" Ирана введение зон безопасности на границе для защиты от террористов.

НА ЮГЕ ИРАКА МАССИРОВАННО ВОРУЮТ НЕФТЬ

На юге Ирака похищаются сотни тысяч баррелей нефти. Об этом заявил Джабр Халифа, представитель фракции "Базила" (шиитской) в иракском парламенте и член комитета по нефти и газу. По его словам, за последнее время масштабы хищений несколько уменьшились, но тем не менее они остаются очень высокими. По его словам, в этом значительная доля вины Министерства нефти, которое не обеспечено современным оборудованием, способным точно подсчитывать ресурсы. По его мнению, в хищениях нефти может быть замешана международная мафия. При этом министр нефти д-р Шахристиани не желает сотрудничать с комитетом.

В КИРКУКЕ АРЕСТОВАНО 94 ТЕРРОРИСТА

В Киркуке арестован 94 человек, подозреваемый в терроризме. Об этом заявил начальник полиции окружающих Киркук районов Сархад Кадыр. По его словам, 3 террориста, принадлежащих к организации "Исламское правительство Ирака", было арестовано в г. Хавидже; 91 подозреваемый был захвачен в операции, проведенной совместно с полицией г. Киркука в промышленном районе города. Было захвачено также оружие (34 автомата).

ХОШИЯР ЗИБАРИ: СЛЕДУЮЩИЙ ГОД БУДЕТ ПЕРЕЛОМНЫМ

"В следующем году мы будем свидетелями нового этапа в развитии Ближнего Востока" - заявил министр иностранных дел Ирака Хошияр Зибари в интервью интернет-сайту Кона. По его словам, отчет Крокера-Петреуса продемонстрировал, что Ирак имеет хорошие перспективы. По его словам, доклад показывает, что американцы не собираются навечно оставаться в Ираке. Функции коалиционных сил начнут выполнять иракские силы. Касаясь выхода британцев из Басры, он отметил большое экономическое значение этого города. По его словам, в случае, если в Басрой что-то случится, иракская экономика может потерпеть полный крах.

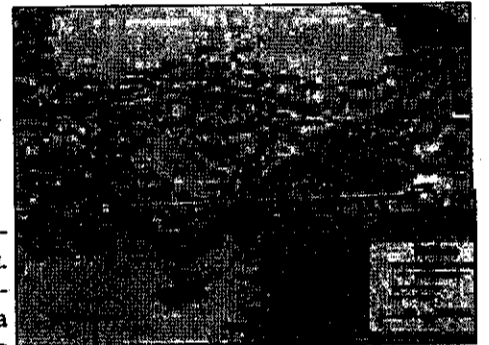
В отношении Сабахат Тунджель начато расследование

В отношении Сабахат Тунджель (Sabahat Tuncel) начато расследование в связи с тем, что на призыв премьер-министра Реджепа Тайыпа Эрдогана признать Рабочую партию Курдистана террористической, она заявила, что никто не заставит курдов назвать своих братьев террористами и ни один уважающий себя курд не станет называть РПК террористической.

НОВЫЙ ОБСТРЕЛ КУРДИСТАНСКОГО РЕГИОНА ТУРЦИЕЙ

Турция подвергла обстрелу селения вокруг городов Захо и Амадия. Как сообщает источник в пограничной службе, были обстреляны села Намдур и Хирор: по первому Былов выпущено 10, по второму 20 снарядов. Пострадавших нет, но нанесен материальный ущерб. Население крайне встревожено.

КРГ: ДОКЛАД ПЕТРЕУСА ОБЪЕКТИВЕН, НО НЕПОЛОН

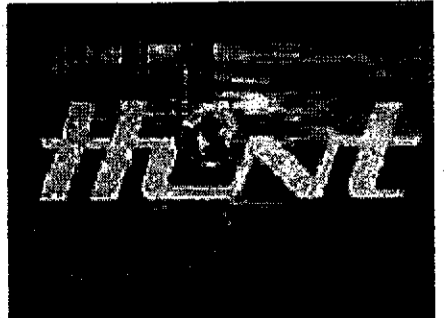

Отчет генерала Дэвида Петреуса и посла в Ираке Раяана Крокера Конгрессу США был объективным. Об

этом заявил руководитель Департамента внешних связей КРГ Фаллах Мустафа. Однако, подчеркнул он, в отчете обойдены многие важные пункты. Он отметил, что произошло некоторое улучшение в тех районах, где арабские племена начали сотрудничать с американскими войсками, но в других местах, наоборот, произошло ухудшение. Доклад, по словам Ф.Мустафы, рассматривает негативные стороны ситуации, игнорируя тот факт, что в Курдистане есть процветающий регион, а также факт вмешательства соседних стран в ситуацию.

Курдистан договорился с Техасской Hunt Oil о поставках нефти

В Ираке правительство Курдистана подписало контракт с техасской компанией Hunt Oil Co на разработку и добычу нефти. Несмотря на ярко выраженное недовольство Багдада, курды решили принять закон, регламентирующий американские инвестиции в нефтяную промышленность. Вся проблема заключается в том, что в Ираке нет единой программы по добыче нефти, и формально самоуправство Курдистана ненаказуемо.

Проект разработки нефти на всей территории Ирака на данный момент находится в разработке, и окончательное принятие планируется только через несколько месяцев. Напомним, что компания Hunt Oil Co является одним из спонсоров армии США в войне с Ираком, сообщает Oilgi со ссылкой на ИА "Взгляд-инфо".

ДИПЛОМАТ

№ 31-32 (71-72) 15-30 Сентябрь 2007 ОБЩЕСТВЕННО-ПОЛИТИЧЕСКАЯ ГАЗЕТА

ПОСЛЕДНЯЯ страница

М. БАРЗАНИ ПОЕДЕТ В ТУРЦИЮ ТОЛЬКО КАК ПРЕЗИДЕНТ КУРДИСТАНА

"Я не поеду с визитом ни в какую страну, если не буду там официально принят как президент Курдистана" - заявил президент Масуд Барзани в интервью турецкой газете "Акшам". По его словам, "несмотря на то, что у нас много нерешенных проблем с Турцией, у нас развиваются отношения и работают многие турецкие компании".

На вопрос, не желает ли он посетить Турцию, М. Барзани ответил, что он уже посетил Иран, но не ездит в те страны, в которые он не приглашен официально в качестве президента. Он приветствовал победу партии Справедливости и развития в Турции, отметив, что она знаменует отход от шовинистической политики и будет способствовать развитию турецко-курдских отношений.

КУРДИСТАНСКИЕ ИМАМЫ ПРИЗВАЛИ ЖЕРТВОВАТЬ НА ШКОЛЫ И БОЛЬНИЦЫ

В субботу начался священный месяц Рамазан. Выступая с праздничной проповедью, многие курдистанские имамы призывали богатых жертвовать деньги вместо мечетей на больницы и школы, в которых по их словам особо

нуждается Курдистанский регион. Это, по их словам, не меньшая заслуга перед Богом, чем жертва на религиозные цели. В Курдистане, по словам имамов, уже построено достаточно мечетей: их число приближается к 4.000.

"МИЛЛИЕТ": АНКАРА САБОТИРУЕТ РАЗВИТИЕ СВЯЗЕЙ С КУРДИСТАНОМ

Турция является главным виновником кризиса в отношениях между турецкими и курдистанскими компаниями.

Об этом заявил газете "Миллиет" руководитель Ассоциации турецких бизнесменов в Кур-

дистане Ахмед Аджар. По его словам, за прошедшие 6 месяцев в Курдистане открыто 10 консульств, тогда как турецкое представительство с непонятным статусом работает в однокомнатном номере гостиницы.

АРЕСТОВАН ОРГАНИЗАТОР ВЗРЫВА В АМЕРЛИ

Арестован главный организатор взрыва в курдском Амерли (район Туз-Хурматуз, провинция Киркук). Абед Бильян Мухаммед. Об этом заявил источник из иракской полиции сайту "Асуад Ирак". По его словам, арест

произошел в ходе совместной операции, проведенной иракскими силами безопасности и американским командованием в Салман Баге (под Туз-Хурматузом). Арестованный принадлежит к суннитской террористической организации "Исламское правительство Ирака". В результате взрыва в Амерли было убито 150 и ранено 120 человек.

Во время недавнего заседания нового парламента Турции премьер-министр Реджеп Тайип Эрдоган указал на то, что поддерживаемая Партией демократического общества (ПДО) Рабочая партия Курдистана (РПК) признана как США, так и ЕС

сочетание "наши братья". Напомним, что Сабахат Тунджель во время избрания ее депутатом Великого национального собрания - парламента Турции - находилась за решеткой по обвинению "в сепаратистской Мухсина Языджиоглу деятельности и член-

Сабахат Тунджель: ни один курд не будет называть РПК террористической организацией

стве в террористической организации". Впоследствии она была выпущена на свободу, так как депутаты парламента имеют право на неприкосновенность.

Ответ на заявление С. Тунджель поступил от лидера Партии великого единства Мухсина Языджиоглу, кото-

рый заявил, что, отказавшись признать РПК террористической и назвав ее членом "нашими братьями", Сабахат Тунджель нарушила данную ею в парламенте присягу на верность территориальной целостности страны. Языджиоглу заметил, что по этой же причине в отношении Партии демократического общества должна быть начата процедура по ее ликвидации.

При этом, говоря о членах РПК, она употребила слово

террористической, и потребовал от депутатов ПДО признать ее таковой. Однако несколько дней тому назад депутат от ПДО Сабахат Тунджель заявила, что ни один человек, который считает себя представителем курдской национальности, не будет называть РПК террористической.

ALLAH RƏHMƏT ELƏSİN

"Diplomat" qəzetinin redaksiya heyəti və Siyabənd müəllim, Hüseyn Bəşirov, Firudin Hüseynov, Barzani Əliyev, Vəli Əliyev Heydər Əhmədova qardaşı **Bayram Paşa oğlu Əhmədovun**

vəfatından kədərli vəziyyətini bildirir və mərhumun ailəsinə dərin hüznə başsağlığı verir.

"Diplomat" qəzetinin redaksiya heyəti və Siyabənd müəllim, Hüseyn Bəşirov, Firudin Hüseynov, Barzani Əliyev, Vəli Əliyev Sabir Ələkbərova əzizi **Yüsal Sabir oğlu Ələkbərovun**

vaxtsız və faciəvi vəfatından kədərli vəziyyətini bildirir və mərhumun ailəsinə dərin hüznə başsağlığı verir.

"Diplomat" qəzetinin redaksiya heyəti və Dostəli həkim, Paşa müəllim Əlibala müəllim, Adıgözəl müəllim, Elxan müəllim, Fəxrəddin müəllim, Möhübbət müəllim **Manya Məmmədali qızı Əsədovanın**

vəfatından kədərli vəziyyətini bildirir və mərhumun ailəsinə dərin hüznə başsağlığı verir.

"Diplomat" qəzetinin redaksiya heyəti və Dostəli Həkim, Əlibala müəllim, Adıgözəl müəllim, Osman müəllim, Elxan müəllim, Fəxrəddin müəllim, Möhübbət müəllim **Mehtiyeva Səadət Münsif qızının**

vəfatından kədərli vəziyyətini bildirir və mərhumun ailəsinə dərin hüznə başsağlığı verir.

TƏSİSÇİ VƏ BAŞ REDAKTOR:
TAHİR SÜLEYMAN

İMTİYAZ Ü SERNİVİSAR:
TAHİR SİLƏMAN

УЧРЕДИТЕЛЬ И ГЛАВНЫЙ РЕДАКТОР:
ТАХИР СУЛЕЙМАН

Tel: +994 50 352-33-18

Azərbaycan şöbəsinin redaktoru:
NƏRİMAN ƏYYUB

Xüsusi müxbir:
RAMİZ CƏBRAYILOV

Müəlliflərin mövqeyi redaksiyanın mövqeyi ilə üst-üstə düşməyə bilər.

Ünvan: Bakı şəhəri, 40
Küçə S.Mehmandarov ev 25, mənzil-17

Navnisan: Bakı 40 soyaq
S.Mehmandarov xanı 25 mal-17

Адрес: Баку 40, улица.
С.Мехмандарова дом 25 кв-17

e-mail: diplomat_gazeti@box.az
Şəhadətnamə: N FŞ 005004966

BUSB-un 2 saylı
Sabunçu rayon filialı
VÖEN 1800061582

H/h 438010000
Qəzet "Azərbaycan"
Nəşriyyatında çap edilib.

Sifariş: 2081
Tiraj: 1000